

**UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE**

**PEDAGOGICKÁ FAKULTA**

**LUCIE POLÍVKOVÁ**

**III. ročník**

**PREVENCE KOMERČNÍHO SEXUÁLNÍHO ZNEUŽÍVÁNÍ DĚTÍ  
JAKO PEDAGOGICKÝ PROBLÉM**

**Prevention of Commercial Sexual Exploitation of Children as a  
Pedagogical Problem**

**Vedoucí práce: PaedDr. Eva Marádová, CSc.**

**PRAHA 2011**

## **Prohlášení**

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně a použila jen uvedené prameny a literatury a dále souhlasím s půjčováním mé bakalářské práce v rámci knihovních služeb.

V Praze dne 14.6. 2011

vlastnoruční podpis

## **Poděkování**

Děkuji paní **PaedDr. Evě Marádové, CSc.**, za odborné vedení bakalářské práce, ochotu pomoci a čas, který mé práci věnovala.

Děkuji také své rodině za trpělivost, velkou pomoc a pochopení. Bez vás, bych tuto práci nikdy nedokončila.

## Abstrakt

Práce se věnuje problematice komerčního sexuálního zneužívání a jeho prevenci ve školách a v rodině. Teoretická část je zaměřena na vysvětlení pojmů, které se k tématu váží. Seznamuje čtenáře s výskytem problematiky v ČR, legislativou a dále vztahem k problematice prevence ve škole a rodině. Také představuje preventivní programy v ČR. Problematika prevence byla mapována za využití dotazníkového šetření a na jeho základě došlo k porovnání získaných dat s předpoklady. Závěrem jsou vysloveny řešení, které mohou pomoci pedagogům v prevenci.

## Klíčová slova

Dítě; sexuální zneužívání; syndrom CAN; syndrom CSA; Úmluva o právech dítěte; formy; následky sexuálního zneužívání; oběť; pachatel; rodina; škola; výslech dětí; demonstrační pomůcky; prevence;

## Abstract

The thesis analyses subject matter of commercial sexual exploitation of children and its prevention in school and families. Theoretical part focuses on explanation of terms. It also covers description of presence of the subject in the Czech Republic, legislation and its relationship to the prevention in school and family. Prevention programs are introduced in this thesis as well. The prevention subject has been surveyed through a questionnaire and outcomes were confronted with a hypothesis. At the end of the thesis is pronounced solution that might help pedagogues with subject prevention.

## Key words

Child; sexual exploitation; syndrome CAN; syndrome CSA; Convention on the Rights of the Child; sexual abuse consequence; victim; offender; family; school; interrogation of children; demonstration tools; prevention

## Obsah

<b>Úvod</b> .....	<b>- 9 -</b>
<b>TEORETICKÁ ČÁST</b> .....	<b>- 10 -</b>
<b>1 Syndrom CAN</b> .....	<b>- 10 -</b>
<b>2 Syndrom CSA</b> .....	<b>- 11 -</b>
<b>3 Komerční sexuální zneužívání dětí</b> .....	<b>- 12 -</b>
<b>3.1 Vysvětlení pojmu</b> .....	<b>- 12 -</b>
<b>3.2 Charakteristika oblastí KSZD</b> .....	<b>- 13 -</b>
<b>3.3 Dětská prostituce</b> .....	<b>- 14 -</b>
<b>3.4 Dětská pornografie</b> .....	<b>- 16 -</b>
<b>3.5 Obchodování s dětmi</b> .....	<b>- 17 -</b>
<b>3.6 Oběti komerčního sexuálního zneužívání</b> .....	<b>- 19 -</b>
<b>3.7 Následky KSZD (CSEC)</b> .....	<b>- 20 -</b>
<b>4 Terapie</b> .....	<b>- 20 -</b>
<b>5 Epidemiologie</b> .....	<b>- 21 -</b>
<b>6 Legislativa</b> .....	<b>- 24 -</b>
<b>7 Prevence</b> .....	<b>- 26 -</b>
<b>7.1 Preventivní programy v ČR</b> .....	<b>- 30 -</b>
<b>7.2 Úloha školy v prevenci komerčního sexuálního zneužívání</b> .....	<b>- 35 -</b>
<b>7.3 Úloha rodiny v prevenci komerčního sexuálního zneužívání</b> .....	<b>- 38 -</b>
<b>8 Shrnutí teoretické části</b> .....	<b>- 39 -</b>
<b>PRAKTICKÁ ČÁST</b> .....	<b>- 40 -</b>
<b>9 Vlastní sonda</b> .....	<b>- 40 -</b>

9.1	Cíl šetření a stanovení hypotéz .....	40 -
9.2	Metodika a organizace šetření .....	40 -
9.3	Výběr respondentů .....	42 -
9.4	Výstup dotazníkového šetření .....	49 -
9.5	Rozhovory .....	50 -
10	<b>Návrhy, doporučení, závěry .....</b>	<b>60 -</b>
11	<b>Seznam literatury .....</b>	<b>63 -</b>
12	<b>Přílohy .....</b>	<b>67 -</b>

### ***Seznam grafů a tabulek***

Graf 1 - Lokalita školy .....	42 -
Graf 2 - Speciální preventivní program pro KSZD.....	44 -
Graf 3 - Hovory se žáky .....	46 -
Graf 4 - Pozitiva prevence .....	48 -

Tabulka 1 - Statistika MPSV - výtah .....	22 -
Tabulka 2 - Statistika MPSV - výtah .....	23 -
Tabulka 3 - Zastoupení pozic.....	43 -
Tabulka 4 - Způsob prevence .....	44 -
Tabulka 5 - Využití externích subjektů .....	45 -
Tabulka 6 - Sebevzdělávání.....	46 -
Tabulka 7 - Podpora ze strany vedení školy.....	47 -
Tabulka 8 - Nejčastější problémy .....	47 -

## ***Seznam příloh***

*Příloha 1 - Policejní panenky Jája a Pája*

*Příloha 2 - Speciální výslechová místnost v Praze*

*Příloha 3 - Část zákona č. 40/2009 Sb.*

*Příloha 4 - Dotazník*

*Příloha 5 - Statistika CAN - MPSV 2010*

*Příloha 6 - Statistika CAN - MPSV 2009*

*Příloha 7 - Statistika CAN - MPSV 2008*

*Příloha 8 – CD*



## Úvod

Dítě je naše budoucnost, je důležitou součástí lidských životů. Bez dětí by nebylo lidstvo. Společnost by zanikla. V průběhu staletí se postoj k dětem měnil. V dobách minulých bylo dítě majetkem, objektem určeným k práci, ale dnes již je dítě bráno jako plnohodnotná osoba, která má svá práva, ale také povinnosti a je ochraňována.

Ochrana není jen opečovávání, ale také zákony a informovanost. A právě informovanost je součástí včasné prevence. Prevenci vykonávají rodiče, pedagogové, ale i ostatní občané. Právě pedagogové jsou ti, kteří mají možnost preventivního působení na děti nejen z hlediska plošné působnosti, ale také z hlediska odbornosti.

V současné době se velmi rozmáhá komerční sexuální zneužívání dětí a právě tato problematika spojená s prevencí ve škole dala vzniknout této práci.

Práce je zaměřena na prevenci komerčního sexuálního zneužívání dětí jako pedagogického problému. Vzhledem k tomu, že i pedagog je člověk, který vyrůstal v určitém sociálním prostředí, má určité přesvědčení, vlastnosti, může se stát, že hovory o sexuální tematice pro něj budou náročné. Zajímala jsem se hlavně o vykonávání prevence ve školách. Ve své práci jsem se pokusila zmapovat oblast forem prevence, problematiku hovorů na téma komerčního sexuálního zneužívání dětí a také mne zajímala problematika preventivních programů na školách.

V této souvislosti jsem zjišťovala, jak se plní prevence komerčního sexuálního zneužívání dětí ve vybraných školách na území České republiky. Pro sběr dat jsem využila dotazníkové šetření, které jsem následně zpracovala. Výsledky mého šetření jsou uvedeny v praktické části této práce. V následné teoretické části se seznámíme se základními pojmy a možnostmi syndromu CAN.

# TEORETICKÁ ČÁST

## 1 Syndrom CAN

*„Syndrom týraného, zneužívaného a zanedbávaného dítěte, obecně označovaný v anglosaské literatuře jako Child Abus and Neglect (CAN) a odtud přezatý i do naší terminologie, je soubor nepříznivých příznaků v nejrůznějších oblastech stavu a vývoje dítěte i jeho postavení ve společnosti, v rodině především. Jsou výsledkem převážně úmyslného ubližování dítěti, způsobeného nebo působeného nejčastěji jeho nejbližšími vychovateli, hlavně rodiči. Jeho nejvyhraněnější podobou je úplné zahubení dítěte.“<sup>1</sup>*

### Formy CAN

Mezi formy CAN patří tělesné týrání, zneužívání a zanedbávání, dále duševní a citové týrání, zneužívání a zanedbávání a sexuální zneužívání. Dále jsou pod syndromem CAN zahrnuty zvláštní formy Münchhausenův syndromu v zastoupení, systémové týrání a zneužívání, organizované týrání a zneužívání, rituální týrání a zneužívání, komerční sexuální zneužívání dětí. [5]

Za povšimnutí stojí vysvětlení termínu systémové týrání. Jedná se o nedbalé nebo špatné zacházení s dítětem, ke kterému dochází v institucích, které byly založeny na jeho ochranu. Pod tímto vymezením jsou myšleny situace, kdy je například zpochybněna výpověď dítěte a dítě dostane nálepku lhář, dále v momentě, kdy je dítě nesmyslně zatěžováno stále opakujícími se výpověďmi o traumatizující situaci,

---

<sup>1</sup> DUNOVSKÝ, Jiří . *Týrané, zneužívané a zanedbávané dítě*. vyd. první. Praha : Grada Publishing, 1995. 248 s. ISBN 80-7169-192-5., str. 15

ponižováním dítěte apod. V praxi je možné se setkat s případy, kdy je dítě neoprávněně odvedeno od svých rodičů, což vede k traumatizující situaci a neblahému dopadu na křehkou dětskou psychiku. [11]

Každé zneužívané dítě trpí určitými příznaky, které jsou vymezeny v následující části.

### **Příznaky CAN**

Příznaky syndromu týraného, zneužívaného a zanedbávaného dítěte mohou být aktivní a pasivní. Mezi aktivní příznaky v oblasti tělesné patří tržné rány, zhmožděniny, poranění, bití, zlomeniny, krváčení, dušení, otrávení, smrt. Mezi aktivní příznaky v oblasti duševní patří nadávky, ponižování, strašení, stres, šikana, agrese. Dále hovoříme o sexuálním zneužívání, mezi jehož aktivní příznaky patří sexuální hry, pohlavní zneužívání, ohmatávání, manipulace v oblasti erotogenních zón, znásilnění, incest. [5]

Jak již bylo výše napsáno, příznaky jsou nejen aktivní, ale i pasivní a mezi ně patří v oblasti tělesné - neprospívání, vyhladovění, nedostatky v bydlení, ošacení, ve zdravotní a výchovné péči. Vedle tělesných příznaků stojí pasivní příznaky duševní formy, kterými jsou nedostatek podnětů, zanedbanost duševní i citová. Poslední formou, u které si specifikujeme pasivní příznaky, je forma sexuálního zneužívání a její příznaky jsou exhibice, video, foto, audiopornografie a zahrnutí dětí do sexuálních aktivit dospělých. [5]

## **2 Syndrom CSA**

Syndrom sexuálně zneužívaného dítěte, zkráceně CSA je jednou z forem CAN.

## Následky CSA

Všeobecně můžeme rozdělit posttraumatický proces do fáze traumatická sexualita, zrada, bezmocnost, stigmatizace. V první fázi se mění sexuální chování dětí a to tak, že sexuální chování využívá k manipulaci druhých tak, aby dosáhlo svého. Objevuje se zde promiskuita, problémy s vlastní sexualitou apod. Kdo zažil nějaký způsob zneužívání, ten se dostává do druhé fáze, a tou je zrada. V dospělosti se pak setkáme s tím, že takový člověk se neštítí lži, kterou aktivně využívá, je bezohledný, smutný, pln zloby a často se opět stává obětí dalšího zneužívání. V momentě, kdy se u osob projeví fobie, deprese, útky, poruchy příjmu potravy, zvýšená potřeba alkoholu, využití drogy, šikana je zde problém ve vztahové linii, nachází se v období bezmocnosti. Završením všeho dochází ke stigmatizaci, kdy zde převládá stud a obavy z prozrazení minulosti. Často dochází k izolaci od společnosti. Tyto osoby mají sklon k patologickému i suicidnímu jednání. [9]

Sexuální zneužívání se nevyhýbá ani dětem se zdravotním postižením. Mezi nejčastější formy sexuálního zneužívání dětí se zdravotním postižením patří incest, chronické a dlouhodobě nerozpoznané zneužívání a zneužívání, kdy pachatelem je cizí člověk.[13]

Speciální oblastí syndromu CAN je Komerční sexuální zneužívání, kterému se věnuje následující kapitola.

## 3 Komerční sexuální zneužívání dětí

### 3.1 Vysvětlení pojmu

#### *Definice*

*„Použití dítěte pro sexuální účely výměnou za peníze nebo za odměnu v naturáliích mezi dítětem, zákazníkem, prostředníkem nebo agentem a jinými, kdo vydělávají na*

obchodu s dětmi pro tyto účely“ (definice přijatá na tzv. Stockholmském kongresu v roce 1996).“<sup>2</sup>

Podle této definice jsou za komerční sexuální zneužívání dětí považovány níže uvedené oblasti.

- a) Dětská prostituce
- b) Dětská pornografie
- c) Obchodování s dětmi za účelem sexuálního zneužívání.

V ČR je podle Občanského zákoníku §8 za dítě (nezletilého) považována fyzická osoba do 18 let věku, pokud nebylo zletilosti dosaženo dříve, dle platného právního řádu. [16]

### **3.2 Charakteristika oblastí KSZD**

Definice komerčního sexuálního zneužívání dětí (dále v této publikaci bude používána zkratka KSZD) uvedená výše byla vyslovena ve Stockholmu na konferenci konané ve dnech 27. - 31. srpna 1996. Hlavní zásluhu má mezinárodní organizace ECPAT (End Child Prostitution, Child Pornography and Trafficking Children for Sexual Purposes). Na základě zjištění této organizace se zviditelnil problém dětské prostituce, která byla vnímána hlavně v turistické oblasti. O dovolené si někteří turisté

---

<sup>2</sup> *Národní plán boje proti komerčnímu sexuálnímu zneužívání dětí na období 2006-2008* [online]. Ministerstvo vnitra ČR, 2006 [cit. 2011-02-27]. Dostupné z WWW:<<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/dokument/2006/komercni06.pdf>>., str.2

s oblibou dopřávali společnosti dětí. Dochází zde k nové formě otroctví. A právě proto se potírání komerčního sexuálního zneužívání dětí stalo hlavním cílem organizace ECPAT. Cíle se snaží dosáhnout aktivním zvýšením celosvětového veřejného povědomí o problematice a podporou práv dítěte. [8]

Kongresu ve Stockholmu se zúčastnili vysocí představitelé z mnoha států včetně České republiky.

Do roku 1990 se v ČR nedalo hovořit o problému s komerčním zneužíváním dětí. Toto téma bylo dosti tabuizováno. Bylo to dáno dobou, kdy navenek vše mělo být hezké, pozitivní a úžasné, všichni se měli mít rádi a nikdo neměl o ničem špatném mluvit. Po roce 1990 se situace změnila. Přístup k informacím byl větší a negativa vyvstala. Bylo třeba řešit „nové“ problémy a jedním z nich bylo i komerční sexuální zneužívání dětí. Postupně se zvětšoval okruh lidí, kteří se snaží s problémem bojovat a stále více se snažili, o zviditelnění závažnosti problému. Bohužel, přes veškerou snahu je stále nedostatečné množství informací o této problematice. Mnoho lidí ani netuší, co si mají pod pojmem komerční sexuální zneužívání dětí představit. Jednou z oblastí, která je zahrnuta do komerčního sexuálního zneužívání, je prostituce.

### **3.3 Dětská prostituce**

Dětskou prostituci považuje Vaníčková za nejnebezpečnější druh prostituce. Je to hrubé porušení Úmluvy o právech dítěte a dalších mezinárodních dohod chránících děti a mládež. [9]

Prostituci se věnují jak dívky, tak chlapci a to heterosexuální i homosexuální. Získání nových prostituujících dětí předchází zmapování terénu. Lidé, kteří se tomuto věnují, si své teritorium velmi dobře střeží a snaží se o maximální kontrolu a přehled. Upřednostňují známé děti, které přivedou třeba jejich již prostituující kamarádi. Prvním krokem je navázání běžného kontaktu. Důležité je získat si důvěru. A pro připoutání se dětem nabízí různé dárky, výhody apod. Dětem jsou „vymývány mozky“ a

„přeprogramovávají“ je na pocit, že nabízet se je vlastně normální a navíc to má ještě další pozitiva. Mnohdy se kuplíři snaží vyvolat citovou závislost u dětí na své osobě. Pakliže informace shrneme, kuplíř dělá vše proto, aby jeho nová „ovečka“ neměla potřebu odcházet, přidělovat problémy a stala se po všech stránkách na svém „otrokáři“ závislou. Aby byl úspěch zaručen, většina dětí je izolována. Předchází se tak různým ovlivňujícím aspektům, které by mohly „nábor“ pokazit. Mnohdy dochází i k přejmenování dětí. Psychické vydírání se zvyšuje a dítě je pod stále přísnější kontrolou. Dochází zde k tělesným trestům a jiným formám zastrasování. Jestliže se někdo z dětí dostane do této fáze, je to již jen krok od toho stát se otrokem. Po dětech jsou vyžadovány nejen sexuální služby pro klienty, ale i pro jejich otrokáře a to navíc zadarmo a kdykoliv mají pachatelé potřebu. Tento proces ve své knize rozděluje Vaníčková do čtyřech fází – zajištění ochrany, vytváření závislosti, kontrola, totální dominance. [9]

Přístup dětí k prostituci jako takové je různý a velmi záleží na její formě. Formy můžeme rozdělit dle tří kritérií, které je nutné zohledňovat v celém kontextu komerčního sexuálního zneužívání dětí.

Prvním kritériem rozlišujeme, zda se jedná o samostatnou formu dětské prostituce nebo o prostituci propojenou s dalšími činnostmi sexuálního průmyslu, a to jako součást pornografického průmyslu nebo jako součást obchodu s dětmi. [9]

Druhé kritérium rozděluje dětskou prostituci podle toho, zda je prostituce dobrovolná, nebo je k ní dítě donuceno. Dělí se na prostituci dětí, které jsou přinuceny osobou blízkou nebo osobou cizí, a na prostituci dětí vykonávající prostituci dobrovolně pro svoji vlastní obživu na ulici, popřípadě pro obživu rodiny, nebo pro peníze a poslední možností je prostituce vykonávaná pro zábavu. [9]

Poslední kritérium rozlišuje účel prostituce, který zajímá dospělé osoby. Existuje tak dětská prostituce organizovaná, rituální a institucionální. Organizovaný zločin a jeho odvětví dětská prostituce je zastupován osobami, které vytipovávají a získávají děti.

Zločinná forma je to velmi nebezpečná, protože je velmi rozvětvená a můžeme ji přirovnat ke kořenům velmi starého stromu. Většinou se nám daří likvidovat jen malé úzké kořínky, ale hlavní silný kořen je bezpečně schován. Tato forma má společné prvky s obchodem s dětmi. Rituální dětská prostituce je spojena s rituálními praktikami různých sekt. Velmi nebezpečnou formou je prostituce institucionální, protože zde dochází k naprostému porušení důvěry dítěte. K této prostituci dochází po zneužití postavení, kdy např. vedoucí letního tábora má ze své pozice přístup k dětem a tyto děti přivádí k prostituci. V současné době je toto spojováno spíše se sexuálním zneužíváním, kdy vedoucí zneužívají děti, které jim jsou svěřeny. [9]

Mezi veřejností je znám případ Bohumila Kulínského, sbormistra, který byl odsouzen na 5,5 roku za zneužívání nezletilých sboristek ve sboru Bambini di Praga. Informace o zneužívání byly uvedeny až po mnoha letech od prvního sexuálního zneužívání [20]

S prostitucí je úzce spjata i dětská pornografie a oblastem, které se k ní vztahují se věnuje další kapitola.

### **3.4 Dětská pornografie**

Text, zvuk, obraz, dítě, sexuální kontext. Tato slova nám definují dětskou pornografii. Na obrazových materiálech jsou zachycené děti při skutečné nebo simulované sexuální činnosti, nebo jen vystavují své pohlavní orgány a tyto materiály pak někteří využívají k sexuálnímu ukájení. Hlas dítěte je pro některé uživatele také velmi vzrušujícím podnětem, a proto se můžeme setkat s nahrávkami pravého nebo simulovaného hlasu pro sexuální uspokojování uživatele. Do definice sexuální pornografie je dále zahrnuta výroba, distribuce a použití výše zmíněných materiálů. [7]

Vzhledem k nelegální činnosti spojené s dětskou pornografií se materiály pohybují mezi uzavřeným okruhem lidí a povětšinou se informace dostávají přes uzavřené kontakty. Z toho důvodu je také velmi těžké dopátrat se výrobců, distributorů apod.



Mnohdy trvá několik let, než policie pronikne ke zdroji a získá dostatek vhodných důkazů, které může použít. V dnešní době se může každý občan zapojit a pomoci při pátrání už jen tím, že bude nahlašovat závadný obsah stránek. Přestože se běžně nepohybujeme na stránkách s dětskou sexuální tematikou, může nám při vyhledávání informací, které potřebujeme, „vyskočit“ stránka s dětskou pornografií, nebo jiná stránka, která se vám zrovna nemusí líbit a z které nebudete mít dobrý pocit. Je proto vhodné takovéto stránky nahlásit. Například sdružení Saferinternet se problematice bezpečného internetu věnuje a na jejich stránkách je možné bezplatně ohlásit závadný obsah stránky. Firma se sama postará o další kroky. S největší pravděpodobností se stránky zablokují a případ předá policii. Samozřejmě, jen v případě pokud obsah webu bude opravdu závadný. [29]

V současné době je se sexuální tematikou spjata i umělecká fotografie. Příkladem je obal knihy Dětská prostituce, která je psaná Evou Vaníčkovou. Na obalu druhého aktualizovaného vydání je vyfocena žena a slečna. Malá slečna je polooblečená a z ramen jí spadla halena, která odhalila její hrudník. Fotografie je z dílny fotografa Jana Saudka a jmenuje se Černá ovce & bílá vrána. Někdo by i tuto fotografii mohl brát jako pornografii. Kde vlastně je ta hranice? Vždyť i rodiče si fotí své malé děti, jak si nahé hrají na písku nebo se cákají u vody. Myslím, že úplně nejdůležitější je první moment a účel s jakým cílem fotografie vzniká. To, že někdo i nevinnou fotografii může zneužít pro uspokojování svých sexuálních potřeb, je bohužel smutná možnost a lze ji ovlivnit pouze rozumným chováním a velkým zvážením jak nakládat s fotografií našeho nahého potomka.

V souvislosti s prodejem fotografií se setkáváme i s případy, kdy rodiče v tíživých situacích prodávají přímo své děti. Obchod s dětmi je následující téma.

### **3.5 Obchodování s dětmi**

V roce 1994 byla OSN přijata definice obchodu s lidmi, která zní: „... obchodování je nelegální a utajované převážení osob přes státní hranice se

*záměrem jejich přinucení k sexuálně a ekonomicky vykořisťujícím činnostem, které přinášejí zisky zprostředkovatelům, obchodníkům, zločineckým syndikátům. S tím jsou těsně spojené aktivity jako nucené domácí práce, falešné sňatky a vynucené adopce. “ (Zdroj: Rezoluce Valného shromáždění OSN č. 49/166 ze dne 23. 12. 1994)“ Pod tuto definici můžeme zahrnout i obchodování s dětmi. [7]*

Obchodování s dětmi se stalo celosvětovým problémem. V ČR k tomu přispělo otevření hranic, kdy se rozmohla takzvaná sexuální turistika.

Na první pohled by se mohlo zdát, že pod obchodování s dětmi se zařadí pouze prodej dětí za účelem prostituce, nebo adopce. Ve skutečnosti do této oblasti lze kromě sexuálního vykořisťování a nezákonné adopce zařadit také pracovní vykořisťování, zneužívání při práci v domácnosti, vojenské povinnosti, ekonomické sňatky, zneužívání dětí při hrách a zábavě, žebrání, obchod s lidskými orgány.[8]

Z výčtu je patrné, že obchodníkem nemusí být cizí osoba, ale může se jí stát i rodič, zákonný zástupce, nebo osoba blízká. O to více je tento proces tíživější a na oběti musí mít mnohem vyšší dopad.

Velkou roli v pomoci obchodovaným lidem mohou sehrát lékaři, kteří se stávají pro obchodované ojedinělou možností ke komunikaci s někým, kdo nepatří do skupiny obchodníků a lidmi s nimi spojenými. Obchodované osoby si velmi dobře uvědomují riziko, které nastane v momentě, že požádají o pomoc. Jestliže se spletou a lékař bude patřit ke skupině obchodníků, může obchodovaný očekávat další týrání, které v horším případě může vést až k úmrtí. Jinak má velkou šanci na přežití a navrácení do „normálního“ života. Pokud se podaří obchodovanému vytrhnout z prostředí obchodu, je mu poskytnuta lékařská, psychologická i jiná péče.[10]

### 3.6 Oběti komerčního sexuálního zneužívání

Viktimologie je vědní obor, který zkoumá osobu oběti trestného činu. Zjišťuje se, jestli oběť nějakou měrou přispěla a jakým způsobem ke spáchání trestného činu na ní. V rámci viktimologie se vyprofilují typické rysy možné oběti. Krom stavu před a při páchaní trestného činu se viktimologie věnuje oběti i po spáchání trestného činu. Snaží se najít nejlepší možnou variantu pro zmírnění a odstranění následků, které trestný čin na oběti zanechal. Je to dlouhodobý proces, do kterého je zapojeno mnoho odborníků. Velkým kladem je celistvost pojetí a nesoustředěnost viktimologie pouze na individuální oběť, ale i na skupiny. Je velmi důležité prozkoumat skupinu ze všech stran a pochopit její vnitřní žití. Vidíme, že viktimologie jako věda je úzce spjata s dalšími vědními obory jako jsou psychologie, lékařství, sociologie a další. [2]

Možná si mnozí lidé kladou otázku, jestli existují nějaké charakteristické znaky dětských obětí. Odpověď je kladná. Ano, existují. V podstatě se dá říci, že velmi ohroženou skupinou jsou děti, které jsou nedostatečně obklopané láskou. Děti, kterým chybí city. Každý z nás touží po tom být uznáván, vnímán, touží po pohlazení apod. Jestliže se nám nedostává dostatek kladných odezev a naše potřeby jsou dlouhodobě neuspokojované, může se stát, že velmi snadno podlehneme svodům osoby, která se k nám bude chovat hezky a začne naše potřeby uspokojovat. Děti ze sociálně znevýhodněných prostředí, děti drogově závislých rodičů, děti alkoholiků jsou velmi rizikovou skupinou. Jsou snadno zmanipulovatelné, protože se jim často nedostává základních životních potřeb.

Je zřejmé, že nejsnadnější cesta k ochraně dětí je láska k nim. Bohužel ta nestačí a i přes veškerou lásku se naše dítě může stát obětí trestného činu. Je proto velmi důležité podpořit jakoukoliv snahu o včasnou informovanost dětí. Předchází se tím následkům KSZD.

### 3.7 Následky KSZD (CSEC)

Následky komerčního sexuálního zneužívání mohou být fyzické, psychické, krátkodobé, dlouhodobé. Mezi fyzické následky patří především zranění v oblasti genitálií a oblasti rektální, různé infekce, taktéž pohlavně přenosné choroby včetně HIV. Dále se může jednat o jiná další onemocnění jako je tuberkulóza, žloutenka apod. Se sexuální aktivitou je také spjato riziko otěhotnění dívek a vzhledem k nedostatečné péči může docházet i ke gynekologickým zánětům, které mohou přejít do chronické formy. Psychické následky jsou výrazně závažnější a významnou roli zde hrají věk zneužívaného, citový vztah k pachateli nebo pachatelce, druh a způsob sexuálních praktik, proces, kterým k zneužívání došlo, vztah s matkou a také míra tělesného násilí. Krátkodobé psychické následky jsou projeveny ve formě emoční. Strach, nepřátelství, změny sexuálního chování, které nejsou přiměřené věku, změnou sociálního chování, kde se můžeme setkat s pácháním trestních činů. Dalším projevem můžou být psychosomatické problémy. Velmi nebezpečné jsou dlouhodobé psychické následky, které nemusí přijít hned, ale k projevům dojde až za několik let od zneužívání. Tyto následky se mohou stát trvalými. Projevem může být sebepoškozování, depresivní stavy, podceňování se, ztráta důvěry k lidem, různé formy závislostí.[8]

Následky lze zmírňovat trpělivostí, pomocí, terapií atd. Právě terapie je velkým přínosem pro zneužívané.

## 4 Terapie

Terapii zneužívání všech forem CAN můžeme rozdělit na 3 oblasti. První oblastí je emergentní pomoc a podpora dítěte. Tato pomoc je první pomocí zasaženému dítěti a zajištění odvrácení nepříznivých důsledků. Tuto pomoc poskytují například pediatři, psychologové a jiní odborníci. Postupně se sbírají podklady, které se následně analyzují, aby se došlo k závěru a navrhl se další postup. V úvahu je brán i názor dítěte, jestliže je schopno si názor udělat. Další oblastí je rovina intervence ve formě střednědobé terapie.

Diagnóza je již potvrzena a hledá se postup, jak nejšetrněji a nejefektivněji dítěti pomoci. Dlouhodobá oblast je poslední, která má pomoci dítěti zapojit se zpět do života. Ve všech těchto oblastech má dítě možnost využít různých odborníků, jsou zde zapojena i občanská sdružení, terapeuti, škola a další.[14]

Terapie sexuálního zneužívání se netýká pouze obětí, ale také zneužívajícího (abusera) a non-abusera, což je třeba nezneužívající rodič.[6]

Principy terapeutické práce s oběťmi CSA jsou založeny na upřímnosti, důvěrnosti, určení pevných hranic pro snadnější orientaci oběti, navození bezpečí, vzájemný respekt a posílení sebedůvěry. Bez dodržení těchto principů se těžko může podařit efektivně oběti pomoc.[6]

V pomoci pomáhá mapování výskytu případů syndromu CAN.

## **5 Epidemiologie**

Epidemiologie, což je v této souvislosti výskyt případů v určité oblasti, je důležitou součástí prevence, protože na jejím základě můžeme vytvářet preventivní programy.

V této kapitole jsou shrnuty statistiky z MPSV, týkající se syndromu CAN, a pro zajímavost je zde uvedena i statistika Sdružení Linka bezpečí.

Ze statistik je možno vyčíst nebezpečí růstu případů týraných, zneužívaných a zanedbávaných dětí. Čísla jsou poměrně vysoká. Také ze statistik vyplývá, že se zvyšuje počet případů psychického týrání oproti tělesnému, které v minulých letech převažovalo. Pachatelé se patrně přiklánějí k duševnímu týrání z důvodu menší viditelnosti týrání. Fyzické týrání zanechává dobře viditelné stopy, oproti tomu duševní může být mnoho let skryto.

Statistiky jsou velmi důležitý ukazatel a jejich vyhotovováním, sledováním můžeme velmi přispět k účinné prevenci. Oblasti zneužívání se mohou každým rokem měnit. Na základě změn ve společnosti je možné přizpůsobovat preventivní programy a eliminovat epidemiologický výskyt.

Pozorování žáků ve školách, nám mnohdy napoví a ukáže směr prevence, kterou je důležité působit. Velkou pomoc zde odvádějí i výchovní poradci a metodici prevence, kteří spolupracují s externími firmami a také OSPODem (Odbor sociálně právní ochrany dětí). Při výskytu patologických jevů na škole se aktualizuje plán prevence a závažná aktuální témata se vloží mimo plán. Důležité pro pedagogy jsou také informace, které podává Odbor sociálně právní ochrany dětí o výskytu patologických jevů v určité oblasti. Školy se následně v rámci prevence mohou aktivně zapojit do působení na žáky.

Po porovnání tabulek, se v práci obracím na možnosti legislativy.

Tabulka 1 - Statistika MPSV - výtah

<b>CAN</b>	<b>Linka bezpečí (LB) počet kontaktů</b>	<b>E-mailová poradna LB počet kontaktů</b>	<b>Chat LB počet kontaktů</b>	<b>Linka vzkaz domů v %</b>
2009	2794	99	9	18
2008	2622	100	27	14,67

*Výňatek z výročních zpráv za rok 2009 a 2008 Sdružení Linky bezpečí.[31]*

## Tyrané, zneužívané a zanedbávané dítě

Tabulka 2 - Statistika MPSV - výtah

		Číslo řádku	Počet dětí														
			tělesné týrání		psychické týrání		sexuální zneužívání		dětská pornografie		dětská prostituce		zanedbávání dětí		celkem		
			chlapci	dívky	chlapci	dívky	chlapci	dívky	chlapci	dívky	chlapci	dívky	chlapci	dívky	chlapci	dívky	
			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
a		b	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
Nahlášených případů	2010	od 15 do 18 let	123	53	58	47	72	15	87	2	3	0	2	224	195	341	417
		<b>CELKEM</b>	<b>123a</b>	<b>343</b>	<b>334</b>	<b>392</b>	<b>434</b>	<b>153</b>	<b>633</b>	<b>8</b>	<b>18</b>	<b>8</b>	<b>4</b>	<b>1949</b>	<b>1511</b>	<b>2853</b>	<b>2934</b>
		z ř. 123a zdravotně postižených	124	9	2	3	2	2	2	0	0	0	0	14	9	28	15
	2009	od 15 do 18 let	123	42	43	41	48	13	101	0	2	0	0	181	104	277	298
		<b>CELKEM</b>	<b>123a</b>	<b>334</b>	<b>260</b>	<b>255</b>	<b>303</b>	<b>155</b>	<b>661</b>	<b>7</b>	<b>7</b>	<b>2</b>	<b>2</b>	<b>1431</b>	<b>1030</b>	<b>2184</b>	<b>2263</b>
		z ř. 123a zdravotně postižených	124	9	3	1	0	2	6	0	0	0	0	13	8	25	17
	2008	od 15 do 18 let	123	25	55	36	47	7	86	0	0	0	4	68	192		
		<b>CELKEM</b>	<b>123a</b>	<b>365</b>	<b>306</b>	<b>291</b>	<b>277</b>	<b>103</b>	<b>629</b>	<b>0</b>	<b>3</b>	<b>0</b>	<b>4</b>	<b>759</b>	<b>1219</b>		
		z ř. 123a zdravotně postižených	124	3	4	2	1	0	5	0	0	0	0	5	10		

## 6 Legislativa

V dobách dávných bylo dítě bráno jako věc. Postupem času se pozice dítěte ve společnosti měnila. Velkou zásluhu na této změně má J. J. Rousseau, který spolu s dalšími začal upozorňovat na potřeby dětí, které jsou opuštěné, zapomenuté nebo o rodiče přišly ve válce. Průmyslová revoluce s sebou přinesla další dopad na děti. Hrozbou pro celou společnost se stává dětská práce. Nakonec díky interdisciplinární spolupráci angažovaných profesionálů se podařilo legislativou dětskou práci zakázat. 18. století přineslo tedy velké změny. 19. století je ve znamení pokládání základů medicínských oborů jako jsou pediatrie, hygiena, oborů psychologie, pedagogiky, právní vědy a dalších. Koncem 19. století byl vytvořen nový obor pedologie (nauka o dítěti). Svět se pomalu obracel k dětem, které pomalu přestávají být věci. [5]

Důležitý zlom nastal v roce 1989, kdy byl OSN (Organizace spojených národů) přijat dokument Úmluva o právech dítěte. Tento dokument byl ratifikován a za tehdejšího Československa vstoupil v platnost 6. února 1991. Při bližším prozkoumání dokumentu je patrné, že se věnuje právům dítěte ve všech patrech Pyramidy potřeb, kterou sestavil Abraham Maslow. Dítě má právo na přežití, dítě má právo na rozvoj, dítě má právo na ochranu, dítě má právo na spoluurčování atd. V dokumentu je již dítě chápáno jako lidská bytost, plnohodnotný člen společnosti. [8]

Ochrana dítěte je v ČR zakotvena také v trestním zákoníku. V současné době trestní zákoník prošel mnoha změnami. Pozitivní je, že se s všeobecným vývojem snaží i různé vlády přispět k rozšíření a upřesnění částí zákoníku, i když ne vždy je vše dotažené, a ideálního stavu se patrně nikdy nedočkáme.

V zákoníku se v souvislosti s komerčním sexuálním zneužíváním dětí myslí na právní ochranu dětí § 192 Výroba a jiné nakládání s dětskou pornografií, § 193 Zneužití dítěte k výrobě pornografie, § 201 Ohrožování výchovy dítěte, § 202 Svádění k pohlavnímu styku,



§ 203 Beztrestnost dítěte. V paragrafech je přesné vymezení rozsahu protiprávní činnosti. [19]

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník obsahuje také paragrafy vztahující se k trestným činům se sexuální tematikou. § 185 Znásilnění, § 186 Sexuální nátlak, § 187 Pohlavní zneužití, § 188 Soulož mezi příbuznými, § 189 Kuplířství, § 190 Prostituce ohrožující mravní vývoj dětí, § 191 Šíření pornografie, § 192 Výroba a jiné nakládání s dětskou pornografií, § 193 Zneužití dítěte k výrobě pornografie. [18]

Dále zde najdeme trestné činy proti rodině a dětem, které jsou ukryty především pod § 201 Ohrožování výchovy dítěte, § 202 Svádění k pohlavnímu styku, § 203 Beztrestnost dítěte [10]

Pachatel, spolupachatel a účastník trestného činu pro naše účely je vymezen v § 25 *Věk*. Zde se dozvíme, kdo je považován za pachatele, co se rozumí spolupachatelem a jak vymezíme účastníka trestného činu. [17]

Je patrné, že si společnost uvědomuje rizika, které s sebou přináší patologické působení na děti a rizika se snaží minimalizovat. Díky rozvoji společnosti a možnostem, které dnešní svět nabízí může být svět pro děti bezpečnější. Bohužel, i přes veškerou vyspělost společnosti není dítě v bezpečí všude. Zákony sice jsou nástrojem sankce, prevence je nástrojem předcházením sankcím, ale je zde ještě mnoho těch, kteří jsou mimo vliv prevence a sankcí.

Důležitost aktualizace zákonů s vývojem společnosti je patrna. Ovšem to nestačí, pokud nebudou všichni zákony znát a ctít.

Světovou organizací, která přispěla velkou měrou k ochraně dětí je UNICEF (Dětský fond OSN). Tato organizace sleduje stav dětí po celém světě a může tak dále provádět příslušná opatření a nebo se na nich aktivně podílet. Snaží se nejen o ochranu dětí a zlepšení podmínek, ve kterých žijí, ale také o umožnění dětem všestranně se rozvíjet.[5]

## 7 Prevence

Prevenci můžeme rozdělit na tři základní okruhy. Primární, sekundární a terciární. Do velké oblasti primární prevence zahrnujeme naprosto všechny obyvatele. Je celoplošná a je nastavena tak, že působíme na širokou veřejnost ještě před tím, než vznikne nějaká negativní situace. Pomáháme lepší orientaci v problematice a uvádíme co dělat, když situace nastane. V primární prevenci se pohybují školy, rodiny, zaměstnání apod. Všude tam, kde je možno nějakým způsobem působit pozitivně na osoby, tam je primární prevenci vhodné využít. Velké možnosti celoplošného působení zde mají média. Bohužel se pozitivním příkladům nevěnují dostatečně, naopak, v řadě seriálů a filmů můžeme spatřit negativní, nežádoucí příklady. Velmi se mi líbí, že letošní rok Česká televize věnovala dětem. Připravila pro ně mnoho pořadů, ale přesto pořad, který by vhodnou formou upozorňoval na rizika, která je mohou potkat, jsem v nabídce nenalezla.

V rámci primární prevence můžeme zmínit kampaň Nadace Naše dítě, která nese název Dejme týrání dětí červenou kartu! Tato kampaň probíhala v roce 2008. Každý si mohl zakoupit červenou kartu, na které bylo desatero dětí a rodičů a ke kartě byla přiložena ještě červená píšťalka. Výtěžek byl následně použit na pomoc dětem.

*„Cílem kampaně je upozornit veřejnost na formy psychického a fyzického týrání dětí a především na problematiku komerčního sexuálního zneužívání dětí a následně pak snížení statistických údajů o počtu týraných a zneužívaných i zanedbávaných dětí v České republice a snížení počtu dětí, na kterých je pácháno násilí, a pomáhat dětem, kterým je ubližováno.“ [24]*

Oproti tomu sekundární prevence je již zaměřena na okruhy jedinců, kteří se řadí do rizikových skupin a zde je již konkrétnější působení. Využívá se zde aktivního přístupu a mapují se rizikové skupiny, jedinci, kterým se aktivně předávají informace a prevence je zde aplikovaná přímo pro konkrétní osobu. Velkou zásluhu na fungování a pomoci potřebným zde mají linky důvěry, poradenská centra, výchovní poradci apod.

Ráda bych zde vyzdvihla aktivity Sdružení linky bezpečí, protože jejich nabídka je velmi široká a nabízejí pomoc v mnoha variantách.

Nejdéle funguje telefonická Linka bezpečí, která je primárně určena dětem. Děti se mohou telefonicky spojit s vyškolenými operátory, kteří jim odborně pomohou. Hovory na tuto linku nejsou zpoplatněny. Pokud se stane, že se děti bojí hovořit, mohou využít chatu, nebo e-mailové komunikace. Na linku mají možnost volat děti s jakýmkoli problémem. Bohužel i tato linka bývá zneužívána, buď jen zvědavostí dětí, nebo opravdu nevhodným chováním při hovoru s operátory a děláním si legrace. Mnohdy si děti neuvědomí, že vlastně blokováním linky ubližují někomu, kdo pomoc opravdu potřebuje.

Dalším produktem je Rodičovská linka, která nabízí intervenci rodičům, prarodičům i jiným dospělým osobám, které potřebují pomoc v souvislosti s dětmi. Na této lince jsou připraveni poskytnout radu nejen v krizové situaci, ale i, jestliže vaše dítě bude mít nějaké problémy a vy nebudete vědět jak pomoci s řešením.

Novější je Linka vzkaz domů. Tento projekt mne velmi oslovil, protože přichází s pomocnou rukou dětem, které potřebují dát rodičům vědět nějakou informaci, ale nechtějí být v přímém kontaktu s rodiči. K dispozici je například dětem na útěku, které mohou zanechat vzkaz rodičům, že jsou v pořádku. Taktéž rodiče mohou zanechat vzkaz pro dítě v prevenci, že se na linku obrátí. Volání na Linku vzkaz domů je zdarma pouze z pevné linky a volání je omezeno pracovní dobou, která je v současné době 8.00 – 22.00 hod. [30]

Posledním typem prevence je terciární, která se soustřeďuje již na problémové situace, které pomáhá zvládnout a minimalizuje škody. Pod tuto složku můžeme zařadit různá léčebná a výchovná zařízení, vězení, různé typy sdružení, které se snaží pomáhat třeba s návratem do běžného života apod. [7]

Zmiňme zde například centrum Élektra [26], které se primárně věnuje pomoci ženám zneužívaným v dětství. Na úvodní straně centra si můžeme přečíst slova klientky, která mluví sama za sebe.

*„Pláču, ale nikdo  
nevidí slzy.  
Krvácím, ale nikdo  
nevidí krev.  
Hořím, ale nikdo  
nevidí plameny.  
Jsem lapena, ale nikdo  
nevidí klec.  
Křičím, ale nikdo  
neposlouchá.  
Ale to neznamená,  
že netrpím.“ klientka Élektry<sup>3</sup>*

S občanským sdružením jsem se setkala jako absolventka semináře, který byl vytvořen za podpory finančních prostředků z EU. Seminář se věnoval práci s klienty, kteří v minulosti byli zneužívaní. Myslím, že nikdo kdo jakékoliv zneužití nezažil, se nemůže plně ztotožnit s někým, kdo si utrpením prošel. V rámci semináře nám byly předkládány reálné případy a mnohdy z faktů běhal mráz po zádech.

---

<sup>3</sup> O.s.Élektra [online]. 2010 [cit. 2011-04-17]. O.s.Élektra. Dostupné z WWW: <<http://www.centrumelektra.cz/>>.

V Élektře poskytují následující služby. Z oblasti terapie jsou zastoupeny jak individuální, skupinová, tak párová terapie. Vzhledem k tomu, že si v centru jsou vědomi důležitosti pomoci i rodině oběti, jejich pomoc je směřována i k rodinným příslušníkům, popřípadě partnerům obětí sexuálního násilí.

Další oblastí, ve které jsou nápomocni, je poradenství a to ať internetové, tak korespondenční, osobní, popř. přes e-mail nebo telefon. V případě potřeby je možné využít krizové intervence.

Velmi zajímavým typem pomoci je videotrénink interakcí, kde je využit videozáznam k posilování pozitivních prvků chování. Na základě jeho analýzy je možné pozitivně ovlivnit vztahy v rodině a to především k dětem. [26]

Jiřina Dolanská, která je ředitelkou centra Élektra, napsala publikaci I já mám právo odmítnout dotyky. V knize s podnázvem Co má každé dítě vědět o sexuálním zneužívání najdeme krátké příběhy, které jsou doplněny velmi zdařilými ilustracemi. Příběhy jsou ve své podstatě návody co dělat, když nás něco takového potká a hlavně jak poznat, že je něco mimo normu.

#### Ukázka z knihy

*„Jak má vypadat normální dotýkání? Když rodiče koupou malé dítě a omývají mu všechny partie těla, nehovoříme o sexuálním zneužívání. Stejně je tomu i u dětí, které nejsou soběstačné, protože jsou třeba upoutány na lůžko nebo na invalidní vozík. Naše statistiky ukazují, že hodně dětí bylo zneužíváno právě v koupelnách při večerní koupeli, kdy se k tomu naskýtá snadná příležitost. Jakmile zjistíte, že vašim intimním partiím je věnována ze strany dospělé osoby větší pozornost než jiným částem těla, nebo je vám její dotyk nepřijemný, i když vás zrovna nic nebolí a nemáte špatnou náladu, oznamte jí to. Pokud se vás nepřestane dotýkat, oznamte to ještě někomu jinému.*

*Co nazýváme intimními částmi těla? V první řadě to jsou pohlavní orgány, jejich okolí,.....“<sup>4</sup>*

V této souvislosti je velmi důležité aktivní naslouchání, na jehož základě každý může pomoci zneužívanému dítěti. Každému se může stát, že jej osloví dítě a předá mu informaci o zneužívání. Panika zde není na místě. Důležité je věřit, ubezpečit dítě, že nenese žádnou vinu na tom, co se stalo, a pochválit jej za odvahu se svěřit. Důležité je vysvětlení, že tento problém se netýká pouze jeho, ale že do takové situace se dostávají i jiné děti a že jej ochráníte. Není vhodné projevovat své pocity vůči pachateli, protože dítě může být k pachateli citově vázáno. Nevhodné je také dávat sliby, které není možné splnit. Pocit důvěry a bezpečí prohloubí klidná, otevřená mluva a nenucení do převyprávění detailů při zneužívání. Po ujištění bezpečí a pomoci je načas vyhledat odbornou pomoc. [4]

## **7.1 Preventivní programy v ČR**

### **Národní plán boje proti komerčnímu sexuálnímu zneužívání dětí na období 2006 – 2008**

Národní plán boje proti komerčnímu sexuálnímu zneužívání dětí (dále jen NPB) byl vydán Ministerstvem vnitra ČR na období let 2006 – 2008. (Národní plán boje proti komerčnímu sexuálnímu zneužívání dětí na období 2006 – 2008) Stanovuje dvacet opatření, která má pod patronátem místopředseda vlády společně s ministrem financí, ministrem práce a sociálních věcí, ministrem spravedlnosti, ministrem školství, mládeže a tělovýchovy, ministrem vnitra a zdravotnictví. NPB uvádí tato opatření: zvýšení nabídky a dostupnosti volnočasových aktivit dětí, zakotvit zkvalitnění výchovy k lidským právům, ke zdravému životnímu stylu, zkvalitnit

---

<sup>4</sup> DOLANSKÁ, Jiřina . *I já mám právo odmítnout dotyky*. Praha : Élektra, 2002. 44 s., str. 11-12

multikulturní, mediální a sexuální výchovy na základních a středních školách v RVP, podpořit zakomponování spolupráce mezi školami a rodiči v oblasti sociálně patologických jevů do minimálních preventivních programů, dále pak zvýšit ochranu dětí před nebezpečím zneužívání prostřednictvím úpravy podmínek pro práci s dětmi a mládeží, vzdělávací programy policistů, zvýšit povědomí novinářů a mediálních profesionálů o důležitosti citlivého informování o dětských obětech trestné činnosti, zejména násilné a mravní, vytvořit nové metody práce s pachateli trestných činů na dětech ve věznicích, připravit výzkumy zaměřené na zjištění příčin komerčního sexuálního zneužívání dětí, typologii obětí a pachatelů, rozšiřovat povědomí o komerčním sexuálním zneužívání dětí hlavně v rizikových oblastech, snižovat počet dětí, které jsou svěřované do zařízení pro výkon institucionální péče, zavést trestnost držení dětské pornografie, vytvořit systém bezplatných asistenčních služeb dětem, které vystupují jako svědci nebo oběti v trestním řízení, posoudit zřízení poradního orgánu vlády pro ochranu dětských práv a další.

Dokument NBP je rozdělen do sedmi částí. Stanoví základní rámec komerčního sexuálního zneužívání dětí a jeho příčiny. Zařazena je zde primárně špatná sociálně-ekonomická situace, předchozí zkušenost se sexuálním zneužitím a poptávka po sexuálním zneužívání, kterou zvyšuje sexuální turistika. V dokumentu jsou následně vymezeny oběti a pachatele komerčního sexuálního zneužívání dětí. Rozdělení obětí je uvedeno na příležitostné, pravidelné a soustavné a pachatele na pedofilní, preferenční, situační a obchodníky s dětmi.

V dokumentu je dále vymezen pojem pedofil a jeho zahrnutí do sexuálních deviací. Preferenční pachatelé jsou pachatelé, kteří jsou sexuálně přitahováni dětmi v pubertálním věku, které mají vyvinuté sekundární pohlavní. Pachatele přitahuje a vzrušuje sexuální nezralost, naivita, nezkušenost. Situační pachatelé zneužívají děti náhodně, bez aktivního vyhledávání. Nepoužívají žádné „klíče“ pro vyhledávání obětí. Jednoho dne nastane vhodná situace a pachatel trestný čin spáchá. Velmi často se vše odehrává po předchozím posilnění pachatele alkoholem. V dokumentu NBP nezapomínají ani na pachatele - obchodníky s dětmi, u kterých je hlavním motivem zisk.

Příležitostné oběti komerčního sexuálního zneužívání jsou děti, které poskytují sex za úplatu příležitostně a dobrovolně, pravidelné oběti jsou prodávány třetí osobou a k poskytování sexu jsou nuceny, ale svoboda jejich pohybu není nijak omezena. Dítě, které se stalo soustavnou obětí komerčního sexuálního zneužívání, je zotročeno, zbaveno osobní svobody a jeho život je neustále pod drobnohledem kuplířů, kde bez jejich souhlasu vlastně nic nesmí. S těmito dětmi je zacházeno hrubým způsobem.

Dalším bodem dokumentu je zveřejnění statistik vycházejících z analýz Policie ČR, doplněné o informace Ministerstva práce a sociálních věcí, Ministerstva spravedlnosti a nevládních organizací. Ze statistik vyplývá, že v roce 2005 bylo zjištěno pouze 67 trestných činů, které souvisely s komerčním sexuálním zneužíváním dětí. Počet zjištěných případů každý rok roste. V šesté části jsou rozebrány úkoly, které měly být plněny v letech 2004 až 2006. Jedná se o 26 úkolů. Z velké části případů byla ministerstva při jejich plnění úspěšná. Je zde patrný velký zájem státu řešit problematiku komerčního sexuálního zneužívání dětí.

Poslední část dokumentu je věnována podrobnějšímu popisu plnění plánu Národního boje proti komerčnímu sexuálnímu zneužívání dětí. Celý tento dokument si ve formě pdf dokumentu může každý zdarma stáhnout na stránkách Ministerstva vnitra České republiky. [24]

Další dokumenty týkající se dětí je možno si prohlédnout na stránkách Ministerstva vnitra. [23]

### **Program Zřízení speciálních výslechových místností pro dětské oběti a svědky Policií ČR**

Návrh programu se předkládá na základě usnesení vlády č. 949 ze dne 16. srpna 2006 k Národnímu plánu boje proti komerčnímu sexuálnímu zneužívání dětí na léta 2006 – 2008. V Plánu úkolů, přiloženém k uvedenému usnesení, je uložen i úkol podporovat zřízení a vybavování výslechových místností pro traumatizované oběti, zejména děti a ženy.



V obsahu dokumentu jsou zahrnuty důvody pro zřizování místností, principy zřizování výslechových místností, zajištění využívání výslechových místností, současná situace v České republice a zajištění financování projektu

Z mého pohledu je zřízení speciálních výslechových místností pro děti vhodným krokem. Místnost má být přizpůsobena tak, aby děti co nejméně traumatizovala. Během výslechu je přítomen dětský psycholog a sociální pracovníce. Při výslechu dětí, které byly sexuálně zneužity, se pro zmírnění negativních vzpomínek a možnosti lepší komunikace využívají speciální pomůcky. Jednou ze speciálních pomůcek jsou látkové panenky pomocnice Jája a Pája, na jejichž vyobrazení se můžete podívat v příloze. Jedná se o anatomické postavy holčičky a chlapečka, které mají genitálie a otvory jako člověk.. Demonstrační panenky jsou patentovaným vynálezem českých psychologů a využívají se při výslechu týraných a zneužívaných dětí. [21]

Po traumatizujícím zážitku se dětem lépe prezentuje situace, kterou zažily, na zástupné postavě, než když mají o situaci hovořit. Děti se méně stydí a na zástupné postavě snáze prezentují situaci ve které se ocitly. Při výslechu se vše přizpůsobuje tomu, aby děti byly pokud možno vyslýchány pouze jednou a nemusely se více vracet k traumatizujícímu zážitku. V Praze se využívá speciální výslechová místnost v pobočce Krajského ředitelství policie hl. m. Prahy, ul. Kongresová. [27]

### **Projekt Šance**

Prvním preventivním a humanitárním programem pro komerčně sexuálně zneužívané děti a mládež, oběti obchodování s lidmi se stal v roce 1995 projekt Šance. Hlavní osobou, která se o spuštění projektu zasloužila, je László Sümegh, který je koordinátorem, streetworkrem, sociálním pracovníkem, psychoterapeutem, výtvarníkem. Projekt Šance je určen „dětem ulice“. Velkou část klientů tvoří děti z dětských domovů a z výchovné péče státu, ale také ti, kteří rodinu mají, ale tato rodina vykazuje známky nefunkčnosti.

Cílem projektu není nahrazování institucionální péče, ale snaha o zapojení klientů do běžného života, vedení k samostatnosti a získání běžných sociálních návyků

Motem Projektu Šance je:

***Není umění někomu v nouzi dát najíst, ale naučit ho na jídlo si vydělat.***<sup>5</sup>

Koncem roku 2002 se podařilo projektu ve výběrovém řízení získat do pronájmu objekt, který byl Dům Šance. Patronkami se staly M. Kubišová, M. Rottrová a T. Fischerová. Bohužel, posléze dostali výpověď z objektu a v současné době sídlí Projekt Šance v provizorních prostorech a probíhají jednání o výběru nového sídla.

Dům Šance nabízí pracovní dílny a také je zde StreetWorkCentrum. Ve StreetWorkCentru jsou pračky, sušičky na prádlo, sprchový kout, takže když přijdou klienti špinaví, můžou zde využít nabídky a vysprchovat se, vyprat si. Nabídka centra vychází z programu První pomoc v nouzi. Proto také v centru mohou dále získat klienti jednoduché občerstvení, pitný program, léky dostupné bez receptu, testy na HIV, oblečení, boty. Z výchovných důvodů. se některé služby v centru zpoplatnily a klienti si na ně mohou vydělat v Pracovní dílně.

Do projektu Šance je zapojena celá řada odborníků z řad sexuologů, venerologů, stomatologů, psychiatrů, psychologů, všeobecných lékařů a mnoho dalších, kteří vytvářejí odborné zázemí projektu. Do tohoto projektu se může zapojit naprosto každý, kdo chce a může pomáhat. [28]

---

<sup>5</sup> *Projekt Šance* [online]. 2011 [cit. 2011-06-01]. Projekt Šance. Dostupné z WWW: <[http:// www.sance.info/index.php?go=vitejte](http://www.sance.info/index.php?go=vitejte)>.

## Hranice bezpečí

S pomocí v prevenci přichází publikace Hranice bezpečí, která vznikla v rámci projektu České rady dětí a mládeže – Nás se to týká. Publikace je metodickým průvodcem v oblasti prevencí sexuálního zneužívání dětí a mladistvých. Zajímavým přínosem je část publikace, která se věnuje hrám. Následuje zde uvedení několika her a cvičení, které je možno použít ve výuce, nebo v mimoškolním zařízení jako je například školní družina. Hry jsou přehledně rozdělené a u každé je uveden cíl. Cílová skupina dětí, věk, počet osob, délka hry, místo, kde můžeme hru hrát, materiály, které ke hře využijeme a tipy na obměnu. Jistě tato publikace může být inspirací pro mnoho pracovníků, kteří pracují s dětmi.[15]

### 7.2 Úloha školy v prevenci komerčního sexuálního zneužívání

Škola by měla plnit svou roli na poli prevence. Preventivně ve školách můžeme působit v rámci předmětů nebo i v rámci mimoškolního vzdělávání, což jsou převážně družiny.

Také je možné využít projektového vyučování a vytvořit odpovídající projekt, kterým budeme na žáky působit.

Prevence by měla probíhat již od mateřských škol, přecházet přes základní školy a končit na středoškolském vzdělání.

Mnoho pedagogů trápí myšlenka, jak mají vysvětlovat dětem v mateřské škole, co to je komerční sexuální zneužívání. Nemusí. Tento pojem je pro malé děti naprosto bezpředmětný, ale informace, že nemají chodit s cizími lidmi, že si od nikoho nemají nic brát a nemají nikomu sdělovat žádné informace o sobě, je pro malé děti nesmírně důležitá. V dnešní technické době je prioritou, aby od malička děti přistupovaly ke kontaktům s velkou opatrností a aby uměly odlišit, komu, kde a jaké informace mohou poskytovat. Už i uvědomělým chováním si děti zajišťují svou bezpečnost a je pak velká šance, že se vyhnou osobám, které je nějakým způsobem chtějí zneužít.

Na základní škole by se dále mělo pokračovat v prevenci nejen proti komerčnímu sexuálnímu zneužívání, ale tady je již nutné přesněji specifikovat informace, vysvětlit dětem základní pojmy, protože pak lépe porozumí problematice. Důraz, který pojímům přikládáme, by měl být dostatečně velký, aby se nestávalo, že jej děti nebudou brát vážně. Právě na základní škole je vysoká pravděpodobnost, že se pedagogové setkají s dítětem, které má zkušenosti např. se sexuální nabídkou. Pozorujme proto pečlivě reakce dětí a zkusme číst mezi řádky a pomoci těm, kteří to již potřebují. Nejhorším soupeřem je zde lhostejnost. Děti na základní škole jsou nejrizikovější skupinou. Díky své naivitě a nevědomosti se snadno dostanou do „rukou“ špatným lidem, kteří jim postupně zničí život.

Možnosti začlenění preventivního působení na základní i střední škole jsou velké. Preventivně působit můžeme v mnoha předmětech. Z velké části se téma zahrnuje do rodinné výchovy, výchovy ke zdraví, biologie, občanské výchovy. V současné době, kdy se zpracovávají ŠVP (Školské vzdělávací programy), se můžeme setkat i s jinými názvy předmětů, ve kterých je téma zahrnuto.

Ministerstvo školství, tělovýchovy a sportu vydalo příručku Sexuální výchova, která rozpoutala velký boj. Mnoho rodičů i politiků se zásadně proti výuce sexuální výchovy ve škole postavilo. Bohužel já nemohu sdílet jejich názor, protože si myslím, že je mnohem efektivnější zasvětit děti do sexuální problematiky informacemi přiměřenými pro jejich věkovou kategorii včas. Výsledkem bude nejen to, že děti nebudou mít tak velikou potřebu pátrat po dalších informacích, protože je plně uspokojí informace, které jim budou vhodnou formou podané a navíc, jak se říká „zakázané ovoce nejlépe chutná“, takže jestliže jim informace dopřejeme, ztratí pro ně atraktivitu zakázaného ovoce. Další aspekt včasných informací je jejich pravdivost a nemělo by se stát, že děti získají zavádějící informace, např. že při prvním sexu se nemůže otěhotnět apod. Musíme si uvědomit, že v dnešní době není pro děti problém získat požadované informace během chvilky. Internet je mocný pomocník, ale i velmi nebezpečný nástroj. Ruku na srdce, kolik rodičů se věnuje pravidelným kontrolám návštěvnosti internetových stránek svých dětí? Jsem názoru, že kdykoliv je to možné, mělo by

se preventivně působit a to ve všech oblastech. Nástrahy současné doby jsou dosti rozmanité a neměly by se podceňovat.

Sexuální výchova by proto měla být nedílnou součástí školní výuky, ale také běžného života. Ze zkušeností vychází, že speciální programy zaměřené na sexuální zneužití dítěte musí být přiměřené a účinné. Je důležité, aby děti nejen znaly rizika, ale také se jim uměly bránit a věděly, jak se ochránit a kde popřípadě hledat pomoc. Také můžeme počítat s tím, že v každé zemi budou jiné požadavky, a proto je důležité, aby programy vznikaly v té příslušné zemi, kde budou probíhat.[12]

Jednou z úloh pedagoga, jak již bylo naznačeno, je nebýt lhostejný. Svě žáky je vhodné dostatečně dobře poznat, abychom mohli včas zaznamenat jakoukoliv odlišnost v chování. Je důležité žáky poslouchat, abychom uměli číst mezi řádky a nepropásli šanci někomu pomoci, když nás bude nepřímo o pomoc žádat.

Z vlastní zkušenosti vím, že práce pedagoga je velmi časově náročná. Na druhou stranu také vnímám, že jen to, že mám chuť si všimnout okolí, je krok správným směrem, který nestojí tolik. Vidím ještě jeden problém, který může bránit aktivní prevenci, a to je stud, obava z možného selhání při přímé prevenci. Jsem si vědoma toho, že některým lidem se velice špatně o věcech spojených se sexem a zneužíváním mluví. Je to způsobeno např. výchovou, vyznáním či nedostatečnými informacemi o dané oblasti. Jestliže pomineme stud, jsou hlavním problémem informace. V dnešní době již jsou dostupné knížky, které se touto tematikou zabývají, ale ty nám dodávají o dané oblasti informace teoretické. Pro pedagoga by jistě bylo velkým přínosem, jestliže by měl k tomuto tématu zpracované materiály, které by mohl v prevenci využít. Může se jednat například o pracovní listy s dobře napsanou metodikou doplněnou o videa. Je potřeba vytvořit takové materiály, které budou pro děti nejen poučné, ale i zábavné a pedagog bude cítit naplnění při jejich využití.

### 7.3 Úloha rodiny v prevenci komerčního sexuálního zneužívání

Rodiče, jako první osoby, se kterými se dítě setkává, jako osoby, které jsou dítěti nejbližší, by neměli usínat na vavřínech, ale sami měli prevenci zprostředkovávat. Nevidím problém s prevencí u malých dětí. Víme, že rodiče jsou zvyklí dítěti připomínat, že nemá nikam chodit, že se nemá bavit s cizími lidmi a od nikoho si nemá nic brát. Ovšem problém nastává, když dítě povyroste. Rodiče ustrnou a stále opakují své známé věty. Mnozí rodiče si s prevencí nevědí rady a tak očekávají, že za ně vše vyřeší škola. Rodiče se postaví na stranu buď pasivních přihlížejících, kteří vyčkávají, co se dítě dozví ve škole, nebo na stranu těch aktivních, kteří se školou úzce spolupracují a snaží se získat informace, aby i oni mohli aktivně prevenci vykonávat doma. Bohužel z mnoha zkušeností, které jsem získala v zaměstnání, vím, že aktivní bývají právě ti rodiče, u kterých to není třeba. Problém je u pasivních rodičů. Důležité je vhodnou formou zjistit, z čeho pasivita plyne. Jestli se stydí, nemají zájem, nemají informace, nebo je za tím něco jiného. Projev pasivity může skrývat i rodinné tajemství.

Rodičům, kteří se chtějí aktivně věnovat prevenci lze doporučit využití her. Zábavnou formou lze před děti postavit určitý problém v nastíněné situaci a napomoci jim k vhodnému řešení. Jednou z her, které lze využít, je hra „Co když“. Hra vychází z přirozenosti dětí a využívá jejich zájmu a zvědavosti. Hru může hrát dva i více hráčů. Podstatou je otázka začínající Co když... Navzájem se ptáme na různé situace. Např.: „Co když zhasne světlo a ty jsi doma sám?, Co když budeš doma a uslyšíš šramotit zámek?, Co když půjdeš po ulici a šlápneš do vody?, Co když budeš s kamarádem a on se tě bude dotýkat, přestože ti to není příjemné?“ apod. Postupně nalézáme řešení situací. Na oplátku se i děti ptají nás. Nejenže jim touto formou pomůžeme utřídit si myšlenky, ale také zjistíme, jak by se pravděpodobně v situaci mohly zachovat a co všechno znají.[1]

## **8 Shrnutí teoretické části**

V předešlých kapitolách byla představena oblast, která není radostná. Oblast je to tak široká, že aktivně bojovat proti celému zlu je nereálné. Velkou šancí na změnu je zapojení rodiny, pedagogů, lékařů a dalších do prevence a výchování sebevědomé osoby cenící si sama sebe i druhých. V momentě, kdy se toto podaří, jsou zlu podlomeny nohy. Tento běh po dlouhé trati musí být skupinový, aby se zvýšila šance na výhru. Je velmi důležité podporovat prevenci na školách, protože zde můžeme prevenci provádět plošně a zasáhne důležité skupiny. Z tohoto důvodu je důležité podporovat pedagogické pracovníky a umožňovat jim další vzdělávání v této oblasti a také zajišťovat materiály na podporu prevence.

Podporovat by se měli také ti, co vytvářejí materiály, které podpoří prevenci. Nemyslím tím, jen tvorbu letáčků, které často jsou bez efektu a skončí v koši.

## **PRAKTICKÁ ČÁST**

### **9 Vlastní sonda**

#### **9.1 Cíl šetření a stanovení hypotéz**

Cílem šetření zaměřeného na prevenci komerčního sexuálního zneužívání dětí jako pedagogického problému je získat informace o prevenci na vybraných školách v ČR. Na základě stanovení hypotéz byla zvolena pro sběr informací metoda dotazníkového šetření.

##### **Hypotéza č. 1**

V České republice nemá 80 % škol, které se účastní šetření, speciální program na prevenci proti komerčnímu sexuálnímu zneužívání dětí.

##### **Hypotéza č. 2**

30 % pedagogů, kteří se účastní šetření, nehovoří se žáky, o tématu komerčního sexuálního zneužívání dětí.

##### **Hypotéza č. 3**

Prevence komerčního sexuálního zneužívání dětí je ze 70 % u škol, které se účastní šetření, začleněna do výuky.

#### **9.2 Metodika a organizace šetření**

Pro vlastní sondu jsem využila kvantitativní metodu dotazníkového šetření.



Celkem jsem rozeslala 560 dotazníků. Dotazníky, byly rozesílány pomocí elektronické pošty přímo do škol s prosbou, o pomoc při mém výzkumném šetření.

Respondenti byli vybráni náhodně a jsou to lidé z řad pedagogů, výchovných poradců, školních metodiků prevence a ředitelů škol, u kterých lze očekávat, že s preventivním působením nejen přijdou do styku, ale také jej aktivně vykonávají.

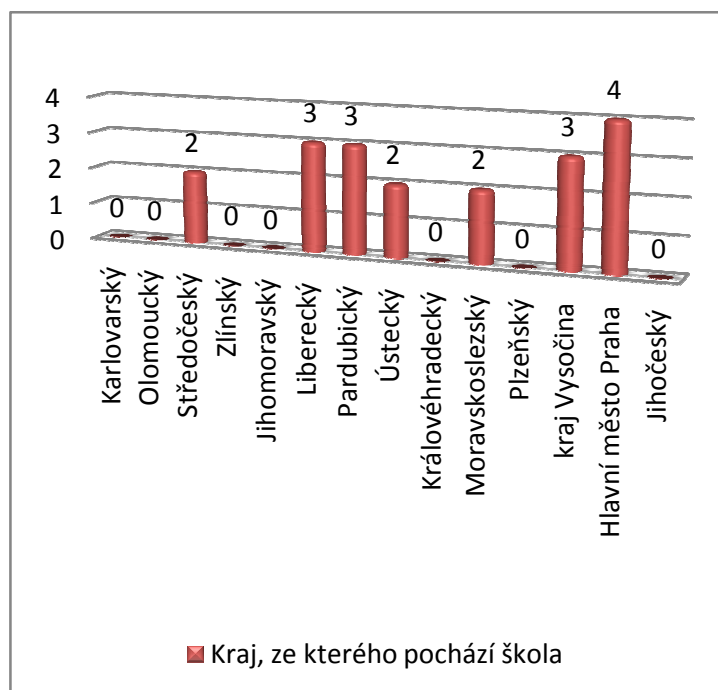
Z celkového počtu se mi vrátilo 23 dotazníků z toho 19 dotazníků vyplněných a u ostatních byla omluva za nevyplnění s dodatkem o časové náročnosti a množství proseb, které od studentů dostávají. Do výzkumu byly zařazeny všechny došlé dotazníky. Účast respondentů byla minimální, což předčilo i mé malé očekávání. Vzorek, který z výzkumu vzešel není reprezentativní, přesto jsem se rozhodla dotazníky zpracovat a vyhodnotit. Tyto údaje jsou pro mne mnohem cennější, než údaje získané z internetového dotazníku, do kterého může zapisovat naprosto každý. Zde, přestože výsledky jsou anonymní, vím, že odpovídaly konkrétní osoby a tím jsem eliminovala zkreslení výsledků.

Školy, které se dotazování aktivně zapojily, se prevenci věnují, jen jedna odpověď byla negativní.

Na základě stanovených hypotéz jsem vybrala vhodné otázky do dotazníku a ten byl rozeslán na základní školy v České republice. Dotazník bylo možno vyplnit přímo v počítači, nebo ručně a naskenovaný odeslat zpět, nebo odpovědi rovnou zaznamenat do e-mailu. Výběr možností byl pestrý, vzhledem k tomu, že ne všichni jsou dostatečně počítačově gramotní. Z vlastní zkušenosti vím, že čím více času člověk dostane na vyplnění formuláře, dotazníku, tím je větší pravděpodobnost, že jej nevyplní, ať už z důvodu, že zapomene, nebo se mu nechce. Proto jsem na vyplnění 3 minutového dotazníku zvolila týdenní lhůtu. Došlé dotazníky jsem si vytiskla a data zpracovala do tabulek a grafů. Na závěr jsem své předpoklady porovнала s daty, které jsem získala v dotazníkovém šetření.

## 9.3 Výběr respondentů

### Respondenti



Graf 1 - Lokality školy

Pomocí e-mailu byly rozeslány dotazníky na mnoho škol, ve všech krajích. Výběr škol byl náhodný. Oslovila jsem z každého kraje 40 škol. Z grafu je patrné, že účast byla nejen velmi malá, kolem 4% navrácených dotazníků, ale i to, že v některých krajích se nenašla ani jedna škola, která by byla ochotna podělit se o informace a dotazník vyplnit.

Malou účast jsem očekávala, protože jsem si plně vědoma toho, že v dnešní době má každý pedagog mnoho práce a nemá čas na vyplňování zdlouhavých dotazníků. Právě proto můj dotazník byl časově přizpůsoben a obsahoval pouze deset otázek, na které bylo možno odpovědět během 3 minut a pokud prevenci nevykonává na škole nikdo, tak časová náročnost byla výrazně nižší. Ovšem tak obrovský nezájem mne překvapil a o to víc, když odpověděly

školy, které prevenci vykonávají. Mohu se tedy klidně domnívat, že na školách se prevence nevykonává a než aby toto opomenutí vyšlo na povrch, tak raději nedošla žádná odpověď. Také je možné, že přestože byla přislíbena anonymita dotazníků, tak vzhledem k tomu, že částečně to bylo neanonymní, protože jsem se dozvěděla odkud který dotazník je, se nechtěli pedagogové zapojit.

### Zastoupení pozic respondentů

Tabulka 3 - Zastoupení pozic

Jakou pozici ve škole vykonáváte?	
Pedagog	13
Výchovný poradce	5
Školní metodik prevence	11
Ředitel	1

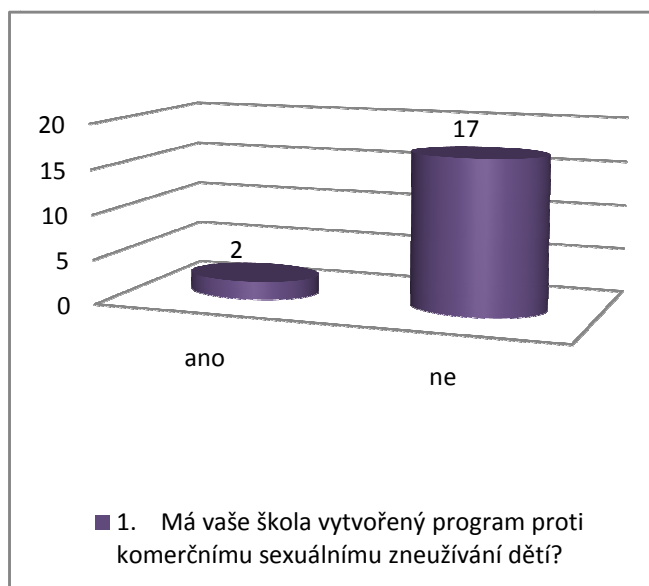
Poznámka:

Pozice ve školách jsou velmi často spojované. Zde se promítlo sloučení pozic: P+VP, P+ŠMP, P+VP+ŠMP

Z dotazníků vyplynulo, že převážně se prevenci věnuje školní metodik prevence, což je opodstatněné, protože to spadá do jeho kompetencí. Stejně tak jako pozice výchovného poradce je spojena v úvazku s pedagogickou činností. Dokonce některé školy mají propojené všechny 3 pozice a činnost vykonává jedna osoba. Myslím si, že toto není špatné řešení, protože jako pedagog máte možnost dobře poznat vztahy a problémy mezi studenty a lépe pak můžete předcházet problémům. V| momentě, kdy by někdo vykonával externě práci školního metodika prevence, nemá šanci tak dobře prostředí a atmosféru školy poznat.

## Výsledky

### Speciální preventivní program pro KSZD



Graf 2 - Speciální preventivní program pro KSZD

Z výsledků vychází, že většina škol, které se do dotazníkového šetření zapojily, nemá vytvořen speciální preventivní program proti komerčnímu sexuálnímu zneužívání dětí. V další otázce, která se věnuje plnění prevence, se dozvídáme, že některé školy mají tuto prevenci zahrnutou v minimálním preventivním programu. Informace, že nemají vlastní preventivní program, nesmí být chápána, že prevenci nedělají.

### Způsob prevence

Tabulka 4 - Způsob prevence

Jakým způsobem prevenci vykonáváte?	
Besedy, přednášky, film, výstavy, diskuse, projekty	21
V předmětech ve výuce, modelové situace, zahajovací pobyty, četba odborné literatury,	26

Informace, které se mi podařilo získat, jasně vypovídají o tom, že nejvíce je prevence zahrnuta do běžné výuky tomu odpovídajících předmětů. K prevenci je zde využito i navození modelové situace a upřesnění si problému. Studenti při této prevenci lépe vnímají problémy. Vhodnou příležitostí pro prevenci jsou i zahajovací pobyty, které byly zmíněny jednou školou. Předpokládám, že na ostatních školách zahajovací pobyty nemají v plánech.

Další oblíbenou činností, kterou školy kombinují s výukou, jsou besedy a přednášky.

Některé školy uváděly i různé projekty a použití materiálu z projektů. Bohužel nikdo se nezmínil přímo o konkrétních materiálech, které by k prevenci využíval.

### Využití externích subjektů

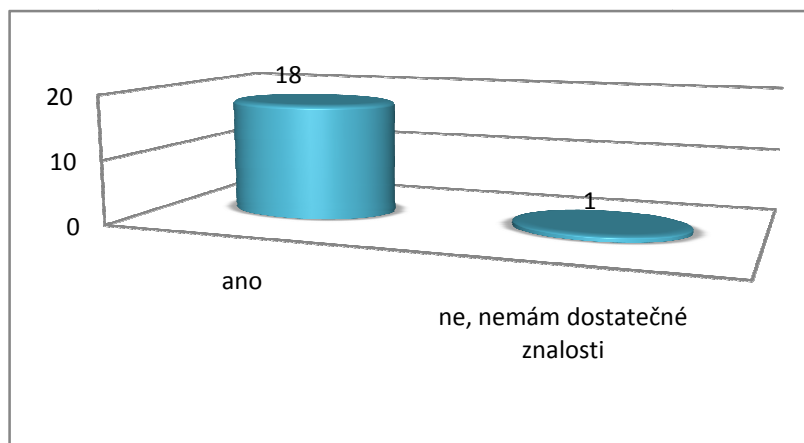
Tabulka 5 - Využití externích subjektů

<b>Využíváte pro prevenci externí pracovníky, firmy?</b>	
Ano, cpiv	1
Ano, soukro. subjekty	1
Ano, gynekologie	2
Ano, Život bez závislosti	2
Ano, Anabela	1
Ano, Prevcentrum	1
Ano, ANIMA o. s.	1
Ano, ÚMČ Praha 13	1
Ano, beseda s psycholožkou	1
Ano, policie ČR, Městská policie	4
Ano, poradna Sponte	1
Ano, szš	1
Ano	1
Ano, o.s. Maják	1
Ano, Diakonie ČCE	1
Ne	5

Z celkového počtu 19 škol, nevyužívá externích subjektů 5 škol. Ostatní školy využívají různé subjekty. Společným prvkem je využití nabídky Městské policie a Policie ČR, na dvou

školách je využito informací z gynekologie a projektu Život bez závislosti, ale jinak se školy lišily. Dá se předpokládat, že při vyšším počtu respondentů by i nadále byl podobný rozptyl.

### Hovory se žáky o KSZD



Graf 3 - Hovory se žáky

Velmi potěšující je zjištění, že ve školách není problém s hovory na téma KSZD. Pouze jeden respondent uvedl, že o KSZD nehovoří, protože nemá dostatečné znalosti, ale přesto ze zmíněného dotazníku vyplynulo, že prevenci vykonávají za pomoci externích subjektů.

### Vlastní vzdělávání (sebevzdělávání)

Tabulka 6 - Sebevzdělávání

Jakým způsobem a kde se v této oblasti vzděláváte?	
Specializační studium VP, MŠP, DVPP	7
Přednášky k tématu, semináře, školení, kurzy	8
Veřejná média - internet, časopisy, tisk	13
Při besedách probíhajících pro žáky	1
Celostátní kongres - Pardubice	1
Literatura	5
Materiály z programu e-bezpečí, osvětové materiály	2
Sebezkušenostní výcvik	1
Setkávání metodiků prevence a vých poradců	1
Člověk v tísni	1

Veřejná média jsou pro pedagogy nejvíce využívaným prostředkem na získávání informací k tématu. Přesto se aktivně zapojují do kurzů, seminářů a specializačního učení a i literatura není zapomenuta. Z dotazníků vyplývá, že snaha o doplnění informací zde je.

## Podpora od vedení školy

Tabulka 7 - Podpora ze strany vedení školy

Jak probíhá vaše podpora ze strany vedení školy?	
vzdělávání	6
finanční prostředky na pomůcky	4
zajištění odborné pomoci	4
firma zabývající se KSZ	7
osobní podpora vedení	11
kreativní výuka, projekty	3

Pedagogy je velmi vnímána osobní podpora vedení. Je to pozitivní hodnocení. Podpora je různorodá a v rámci možností škol poměrně rozsáhlá.

## Nejčastější problémy

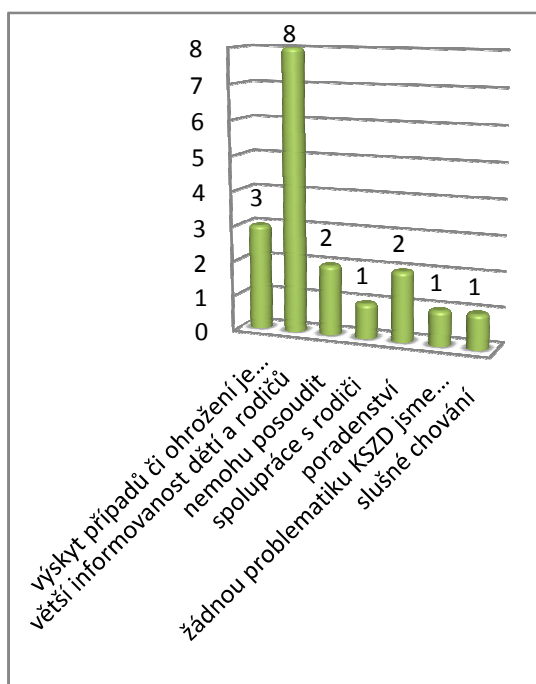
Tabulka 8 - Nejčastější problémy

Nejčastější problémy	
Sociálně znevýhodněné prostředí, nefunkčnost rodiny	7
Pomalé řešení problémů (OSPOD), nedostatečná leg.a spolupráce	5
Nebezpečí internetu, facebooku	1
Růst kriminality, anonymita pachatelů	4
Změny v žebříčku hodnot	3
Sex jako hobby	1
Odtabuizování deviací	2
Naivita dětí	2
Málo dostupných odborníků	1
Málo dostupných materiálů	1
Jednoduché "získávání" finančních prostředků	1
Malé finance na školení	1
Zabránění v účasti žáků na preventivním programu rodiči	1
Informovanost dětí a rodičů	1
Kontrola dětí ze strany rodičů	1
Žádné nejsou	2
Reakce kolegů	2

Obavy vedení z reakce rodičů	1
Chybí čas	1
Prostituci vnímají jako dobrý přivýdělek	1
Selhání společnosti	1

Z odpovědí na tuto otázku je vidět, že velkým problémem jsou sociálně znevýhodněné děti, rodiče, kteří nechtějí vůbec povolit nějakou prevenci, rodiče, kteří sami propadli nějaké závislosti a to ať už na alkoholu, tabáku, drogách či lécích. S tím je spojeno téma zvyšující se kriminality a nedostačující legislativy, problémy ve spolupráci OSPOD soudy a jiné.

### Pozitiva prevence



Graf 4 - Pozitiva prevence

Největším kladem je větší informovanost studentů a rodičů. Školy do pozitivního dopadu prevence řadily i skutečnost, že problémy z této oblasti se u nich ve škole vyskytují ojediněle nebo vůbec ne.



## 9.4 Výstup dotazníkového šetření

### Hypotéza č. 1

*V České republice nemá 80 % škol, které se účastní šetření, speciální program na prevenci proti komerčnímu sexuálnímu zneužívání dětí.*

Hypotéza byla potvrzena. 80 % škol, které se účastní šetření, nemá vytvořen speciální preventivní program pro komerční sexuální zneužívání dětí.

Velká část škol si nevytvořila speciální preventivní program pro komerční sexuální zneužívání dětí. Z jakého důvodu zahrnují tuto oblast prevence do svých programů minimální prevence mohu jen odhadovat. Z mého pohledu jsou pro školy důležitější preventivní programy z oblasti drogové problematiky, šikany a internetového bezpečí. Tato témata jsou v současné době velmi aktuální a je pravdou, že se častěji můžeme setkat s dítětem, které je drogově závislé, šikanované, než s dětmi, které jsou komerčně sexuálně zneužívané. Z tohoto důvodu se patrně tato forma CAN přiřazuje k příbuzným tématům, a tak je zařazena do prevence. Nevytvoření speciálního preventivního programu pro komerční sexuální zneužívání dětí neznamena vyloučení tématu z prevence.

### Hypotéza č. 2

*30 % pedagogů, kteří se účastní šetření, nehovoří se žák, o tématu komerčního sexuálního zneužívání dětí.*

Hypotéza se nepotvrdila. Se žáky nehovoří o tématu komerčního sexuálního zneužívání pouze 5 % pedagogů, kteří se účastnili šetření.

Důvodem pro nehovoření se žáky na téma komerční sexuální zneužívání jsou nedostatečné znalosti pedagoga. Tato informace byla získána z dotazníkového šetření. Je patrné, že tento

problém není neřešitelný a dá se očekávat, že pokud pedagog získá dostatek znalostí bude schopen se do prevence zapojit.

### **Hypotéza č. 3**

*Prevence komerčního sexuálního zneužívání dětí je ze 70 % u škol, které se účastní šetření, začleněna do výuky.*

Hypotéza se nepotvrdila. Prevence komerčního sexuálního zneužívání dětí je ve školách, které se zapojily do šetření, zahrnuta do výuky z 55 % a 45 % jsou jiné formy prevence, např. přednášky, účast na projektech, besedy apod.

Poměr prevence zahrnuté do výuky a využití externích firem a jejich programů je ve školách přibližně na stejné úrovni. Je vidět, že jestliže je školám nabídnut vhodný preventivní program, využívají jej. Na druhou stranu i školy prevenci zahrnují do výuky a tak je potřeba, aby pedagogičtí pracovníci měli z čeho čerpat aktuální informace.

## **9.5 Rozhovory**

Vzhledem k dotazníkovému šetření jsem se rozhodla vstoupit do dvou vybraných škol, ze seznamu škol, které se aktivně zapojily do dotazníkového šetření, a požádat výchovné poradce o rozhovor a získání bližších informací k tématu.

### ***Příprava rozhovoru***

Čas: cca 5-10 minut

Prostředí: Místnost v zúčastněné škole.

Pomůcky: Nahrávací zařízení, osnova rozhovoru

**OSNOVA ROZHOVORU:**

Ujištění o anonymitě rozhovoru.

**Otázky:**

1. Vykonáváte prevenci, speciální prevenci na komerční sexuální zneužívání dětí (KSZD)?
2. Využíváte také městskou policii a jejich programy k prevenci?
3. Pokryjí programy městské policie i KSZD?
4. Jaké pomůcky v prevenci využíváte?
5. Jaké pomůcky byste využili?
6. Setkala jste se ve své praxi s KSZD?
7. Při vykonávání prevence v oblasti KSZD se cítíte jistá?

Konec rozhovoru: Poděkování

Cíl: Zjistit, jak probíhá prevence KSZD v praxi a zda-li má dotazovaná osoba konkrétní zkušenosti, s takto zneužívaným dítětem.

Níže uvádím získané rozhovory, které jsem pro lepší čitelnost stylisticky upravila, ale pouze do té míry, aby byla zachována myšlenka.

V rozhovorech jsou uváděny zkratky T – tazatel a D – dotazovaný.

### **Rozhovor č. 1**

T: Dobrý den, děkuji za umožnění rozhovoru a potvrzuji zachování anonymity. Vykonáváte speciální prevenci na komerční sexuální zneužívání dětí?

*D: Vyloženě speciálně ne, ale zabýváme se jí ve výchově ke zdraví, v kapitolách k zdravému životnímu stylu, kde se mluví o sexuálním životě a partnerství. Z grantových projektů nám sem občas chodí Občanské sdružení Život bez závislosti, kde se dá prevence vysledovat a tam je toto téma také zařazeno.*

T: Takže vlastně v rámci bloku. Setkali jste se již s nějakým sexuálním obtěžováním nebo s komerčním sexuálním oblastí?

*D: Za dobu co dělám výchovného poradce, to je od roku 2000, respektive 1998, jsem se jednou setkala s podezřením. Oslovila mě sociálka, jestli si myslíme, že by to tak bylo možné, a kdy dítě vyslychali. Jednalo se o dítě z osmé třídy. Pak asi před dvěma lety tady bylo podezření a pravděpodobně se podezření potvrdilo, vyšetřovala to policie, chodila sem na výslechy. Chlapec je už dneska mimo nás, bylo to v loňském roce, teď už je v učebním oboru, takže nevím, jak to skončilo, ale je pravděpodobné, že tam k tomu docházelo. Na 99% ano.*

T: Zvýšila se po těchto případech prevence nebo ne?

*D: Vzhledem k tomu, že se to stalo v loňském školním roce, tak se samozřejmě prevence zvýšila, protože vidíme, že to začíná být blízko, a i vím z OSPODU, že se jim tam množí*

*případy, kdy rodiče prodávají svoje děti, protože nemají peníze. Máme tady sociálně slabé rodiny, takže na základě toho jsme se rozhodli, že o tom budeme mluvit víc a že to zařadíme ve zvýšené míře do projektů, které jsou z toho grantu. Pro hodiny rodinné výchovy by se nám hodily další materiály, nějaké pracovní listy.*

T: Využíváte nějaké konkrétní materiály od určité firmy?

*D.: Konkrétně tady nemám nic a jediný, co mám, jsou různé sborníky, nebo co si stáhnu z internetu.*

T: Takže nějaké speciální materiály, které byste mohla vzít a zařadit do hodiny a prevenci zábavnou formou vykonat, nemáte?

*D: Ne*

T: A na trhu jste žádné neobjevila?

*D: Ne, zatím ne, mně by se líbila třeba dvd, kde by byla videoscénka a na základě toho otázky, řešení, co to bylo za paragrafy, co to nebylo za paragrafy, k čemu mohlo dojít a tak.*

T: Takže vlastně modelová situace podpořená pracovními listy, aby ty studenti dávali pozor?

*D: Tak měla by dávat nějaká řešení.*

T: A využíváte také městskou policii?

*D: Ano, městská policie k nám chodí pravidelně, takže v osmých a devátých třídách mají speciálně vždy tématický blok Jak si nenechat ublížit.*

T: Můžu se zeptat, setkala jsem se ještě s tím, že někteří rodiče dělají na školách problémy, když se otevře toto téma. Máte také zkušenosti, že by se to rodičům nelíbilo?

*D: Zatím jsme se s tím neseťkali.*

T: Takže pozitivně.

*D: No to bych neřekla pozitivně, já mám obavu, že u nás máme spíš rodiče toho ražení, že je to moc nezajímá. Zajímají se tak do té 4., 5. třídy a pak už ne.*

T: Mohla byste nam tedy přiblížit, jaké tady máte rodiče?

*D: Rodiny, které byly dřív ta střední třída, si rychle spočítaly, že než platit vysoké nájemné v restituovaném domě, tak se jim vyplatí vzít si hypotéku. Takže ti mladí lidé odcházejí. Děti nám i nastoupí do první třídy a ve 3. třídě se již stěhují do svého a co tu zůstalo v těch starých bytech, ty sociálně slabé rodiny, které na hypotéku nikdy nedosáhly, bydlý v obecních malometrážních bytech, původně se říkalo 3. kategorie a většinou jsou na sociálních dávkách.*

T: Jak často tady řešíte případy se sociálkou?

*D: Každý měsíc minimálně 4 případy.*

T: Takže je to tady opravdu velmi rozšířené. Předpokládám, že prevenci v jiném směru vykonáváte výrazně vyšší než na toto téma.

*D: To určitě.*

T: Jak tady řešíte případy se sociálkou, když zjistíte, že je nějaký problém ve škole.

*D: Úplně výborně, pokud je to výchovný problém, který se přímo týká školy a už na něj sami nestačíme, svoláváme výchovnou komisi, na kterou vždycky přijde jedna z kurátorek OSPODu, která to dítě má v péči a pak vzájemně si aspoň jednou za měsíc voláme, jak to teď vypadá, co udělali oni, co my. A pokud je to něco náhlého, jako nedávno jsem měla*

*podezření z týrání, tak prostě telefonuji ihned a několikrát se mi stalo, když to bylo akutní, že přiběhl někdo z té sociálky hned dopoledne a vše se hned vyřešilo.*

T: A co se řešilo konkrétně.

*D: Předloni jsem řešila holčičku, která byla v péči otce. Bylo to tam velice špatné. Horšilo se to do té míry, že znala ode mě nabídku, že do toho můžeme vstoupit, že existuje nějaký Dům právní a podobně, až konečně došla k rozhodnutí, že s tím chce něco dělat a tam mi bylo jasné, že pokud to odložím, nebo ji tam pošlu samotnou, tak opět to rozhodnutí už ztratí. Tak jsem kontaktovala sociální pracovníci, ta maminku a dívka jela ještě ten den k mamince a dohodila u nás ZŠ. Další případ je, když mám podezření právě z toho týrání, kdy mi dítě tady ukazuje modřiny nebo něco podobného.*

T: A ty kurátorky, když sem přijdou, hned to dítě odvezou s sebou?

*D: Ne, ne, ne, to nejde, podle toho, co to je za případ. Když se tam dá dát předběžné opatření, jako že třeba změna výchovného prostředí, tak si samozřejmě dítě odvedou, ale spíš je to tak, že se s tím dítětem domluví se na dalších návštěvách, kdy už to dítě přijde k nim.*

T: Takže pokud nejde o život a dítě není ohroženo na životě.

*D: Ne, nevytrháváme z prostředí.*

T: Děkuji a nashledanou

*D: Nashledanou*

## Rozhovor č. 2

T: Dobrý den, já jsem vám chtěla poděkovat, že jste mi takhle vyšla vstříc a že se mnou uděláte tento rozhovor. Pro mne je to velice důležité, a tak jak jsem vám již předeslala, tak to zůstává v anonymitě, nikde se nebudou vyskytovat žádná data, která by vedla k tomu, odkud jste, z jaké školy, podobně.

*D: Dobře ano.*

T: Děkuji, že souhlasíte. Vy děláte výchovnou poradkyni nebo preventistku?

*D: Dělala jsem metodičku prevence a výchovnou poradkyni nějakou dobu dohromady, teď dělám výchovnou poradkyni a třídní učitelku.*

T: Přímo komerční sexuální zneužívání je vlastně téma, kterým se zabývá má práce a mě by zajímalo, jestli přímo pro toto téma děláte speciální prevenci.

*D: Ne, neděláme.*

T: Neděláte. A prevenci děláte všeobecně?

*D: Ano, prevenci děláme všeobecně, máme minimální preventivní program. Zabýváme se tím ve škole celkově a zároveň ve třídnických hodinách jednotlivý třídní učitelé. Komerční sex nebyl tématem žádných třídnických hodin, pouze hodin výchovy k občanství.*

T: Takže téma zahrnujete do výuky?

*D: Ano.*

T: A využíváte třeba také nějaké externí subjekty?



*D: Přímo k tomuto tématu nikoli.*

T: Nikoli.

*D: Spolupracovali jsme s městskou policií, která samozřejmě mluví se studenty o různých tématech, ale zase konkrétně komerční sex tam nebyl.*

T: Jako že vůbec se o tom nikde nezmiňujete, nebo je to vždy jen zahrnuto náznakem do nějakého tématu prevence?

*D: Spíš náznakem do tématu prevence v sexuální výchově. To znamená spíš ve výuce přímo a nebo okrajově třeba při přednáškách o HIV a podobně.*

T: Mohu se zeptat, z jakého důvodu to nemáte zahrnuté? Jestli vám to přijde málo významné, nebo se necítíte v těchto polohách dobře?

*D: Těch témat, které musíme řešit, je tolik, že vlastně téma komerčního sexu (odmlčení). Toto téma není pro nás to nejdůležitější.*

T: Máte důležitější preventivní modely? Asi jste se s tímto u svých žáků ve škole nesetkali, takže žádné takové problémy s prostitucí, pornografií, obchodem s lidmi nemusíte řešit.

*D: Ano. Ne, to jsme nikdy neřešili.*

T: To je docela pozitivní. A kdybyste toto téma nějakým způsobem měli zpracovávat, dokázala byste si představit, které věci byste na to využila?

*D: No, asi, když o tom tak přemýšlím, by bylo dobré mít nějaká schémata, třeba hrát nějaké scénky, aby si děti vyzkoušely nějaké odmítání, aktivní odmítání, možná také nějaké dokumentární programy, pořady, které budou mapovat třeba osud nějakého nezletilého,*

*který s komerčním sexem nebo nějakou formou prostituce třeba přišel do styku, ale muselo by to být uděláno úměrně k věku studentů.*

T: A setkala jste se již na trhu s nějakými materiály? Věděla byste po čem sáhnout?

*D: Ne*

T: Nemáte zmapováno, nebo vám přijde, že je toho málo?

*D: Asi to nemám zmapováno. Na druhou stranu chodí nám do školy tolik různých materiálů, takže v některých oblastech je těch materiálů až moc, zatímco k tady tomu nám nepřišlo nic.*

T: Takže se dá předpokládat, že toho na trhu moc nebude.

*D: Asi tak.*

T: Pomohly by vám třeba pak i pracovní listy?

*D: Mohlo by to být, třeba kdyby byl nějaký film a z toho by potom mohli studenti zpracovávat.*

T: Bylo by to pro pedagogy potom jednoduché?

*D: Asi ano, jednodušší určitě, vždycky je výhodné, když je něco připraveno pro nás.*

T: A když vezmu toto téma, vy jako osoba byste prováděla prevenci tohoto tématu. Cítila byste se jistě v tom tématu nebo nikoli.

*D: Je otázka, co znamená jistý.*

T: Jestli cítíte, že máte dostatek informací v této oblasti, abyste bez problému mohla prezentovat dál.

*D: To určitě ne, nevím třeba počet nezletilých. Jaké procento populace třeba se setkala s komerčním sexem do 15 let a od 15 let, takové údaje nemám.*

T: Takže by pro vás třeba byla vhodná i nějaká brožurka, která by vše shrnovala, plus nějaká statistika relativně přiměřená, protože by se to každým rokem měnilo.

*D: Ano.*

T: Ale bylo by to pro vás přínosné?

*D: Ano, ale znova musím připomenout, není to zatím naše prioritní téma.*

T: Mohu se zeptat, jaká u vás na škole jsou prioritní témata?

*D: Tak letos jsme se zabývali bezpečím na síti, protidrogovou prevencí a pozitivními vztahy ve třídách, abychom zabránili třeba šikaně.*

T: A na to jste třeba využívali ty externí firmy také?

*D: Něco dělaly externí firmy, něco jsme dělali sami. Něco jsme dělali v rámci výuky, něco na třídnických hodinách, něco třeba na adaptačním kurzu.*

T: Takže v podstatě vy témata prevence přizpůsobujete aktuální situaci, kterou je potřeba řešit, vnímáte třeba, že je potřeba o tomto mluvit.

*D: Ano, děláme si celoroční plán a samozřejmě pokud je něco, co se vyskytne jako nějaký problém, tak to aktuálně zařadíme, ale jinak máme plán prevence a letos byl kladen důraz na tato témata.*

T: Můžu se zeptat ještě na vaši dráhu výchovného poradce, celoživotní, co máte ze zkušenosti, jestli jste zažila vy přímo nějakou osobu, která by byla takto zneužita komerčně.

*D: Ne, nesečkala jsem se. Jednou jsme ve škole řešili jiný problém. Byl to už vyšší stupeň gymnázia, to znamená té studentce bylo tehdy mezi 17-18 lety a zjistili jsme, že po nocích tančí u tyče v nějakém nočním baru, ale myslím si, že to ještě stále nejde označit za komerční sex či komerční erotiku.*

T: Takže to máte štěstí, že jste se s tím nesečkala. Já vám moc poděkuji za rozhovor. Děkuji za důležité informace a přeju hodně štěstí.

*D: Nemáte zač, nashledanou.*

## ***Shrnutí***

Z uvedených rozhovorů vyplývá, že na základě lokality, ve které se škola nachází a problémům, které se aktuálně vyskytují, se zařazují témata prevence. Výchovné poradkyně se shodly na potřebě materiálů a obě by uvítaly DVD projekt, který by názorně ukazoval modelové situace, které by po skončení byli rozebrány, k čemuž by bylo zapotřebí vhodné metodiky, aby se pedagog měl o co opřít.

## **10 Návrhy, doporučení, závěry**

Práce seznamuje s pojmy z oblasti KSZD, ale také jej zasazuje do kontextu se syndromem CAN, pod který spadá. Místo je věnováno nejen epidemiologii, ale je nastíněna i legislativa, včetně informace o nevhodném přístupu k dětem v dobách minulých. Zmíněn je i důležitý dokument Úmluva o právech dítěte, který se stal důležitým mezinárodním dokumentem pro ochranu dětí, které povýšil na lidské bytosti. Teoretická část se věnuje problematice prevence.

Významným oblastem v prevenci, kterými jsou úloha školy a rodiny je věnována část kapitoly prevence.

V praktické části je provedeno dotazníkové šetření, které je doplněno o dva rozhovory s výchovnými poradci. Dotazníkové šetření bylo zaměřeno na získání všeobecného přehledu o prevenci na školách. Rozhovory se soustřeďují na problematiku prevence v praxi. Informace se vztahovaly i k metodickým pomůckám a zkušenostmi výchovných poradců s problematikou KSZD v praxi.

Šetřením bylo zjištěno, že na všech zapojených školách se prevence proti komerčnímu sexuálnímu zneužívání dětí aktivně plní. Pedagogové jsou si většinou jisti jak s dětmi o tématu hovořit. Vzhledem k tomu, že přímo nezmiňovali pomůcky, které v prevenci využívají, předpokládám, že každý využívá pomůcky dle svých možností získané třeba stažením materiálu z internetu a podobně. Jisté je, že jim příprava zabere velmi mnoho času.

Z rozhovorů vyplynulo, že materiály přizpůsobené obsahem věku žáků, které mohou být využity při prevenci a vhodnou metodikou, pedagogové vítají. Nemusejí tak složitě pátrat kam se podívat, kde co stáhnout a jak to podat dětem, aby obsah byl přiměřený věku, a přitom se žáci bavili a zbytečně nedocházelo k trapným situacím.

Sama jsem pátrala po uceleném, propracovaném materiálu, ale pokud takový existuje, nepodařilo se mi jej najít. Materiály, které jsem objevila, obsahovaly zmínku z této oblasti, ale nikdy to nebyla komplexně zpracovaná oblast.

Moje představa o materiálech je soubor různých aktivních cvičení, textů, obrázků, popř. hodiny vytvořené pro interaktivní tabuli, metodiky, kontakty apod.

Dost jsem o souboru materiálů přemýšlela a je to pro mne výzva do budoucna, pokusit se nějaké materiály vytvořit. Je to náročný úkol a předcházet bude průzkum trhu, seskupení dostatečného množství informací, zvolení vhodné technologie, kontaktování odborníků, kteří

by byli ochotni pomoci při tvorbě materiálů a mnoho dalších činností. Je důležité, aby materiály byly obsahově nejen přizpůsobené věku, ale také, aby materiály nebyli použitelné pouze jeden rok.

Závěrem bych chtěla říci, že jsem ráda, že přestože téma je složité a vyžaduje speciální přístup, se pedagogové snaží prevenci aktivně řešit.

## 11 Seznam literatury

### Monografické dokumenty

1. ADAMSOVÁ, Caren. *Už žádná tajemství*. vyd. první. Praha : Themis, 1997. 96 s. ISBN 80-85821-31-1.
2. ČÍRTKOVÁ, L. *Policejní psychologie*. 2. roz. vyd. Praha : Portál, 2004. 272 s. ISBN 80-7178-931-3.
3. DOLANSKÁ, Jiřina . *I já mám právo odmítnout dotyky*. Praha : Élektra, 2002. 44 s.
4. DOLANSKÁ, Jiřina . *Jak ochránit předškolní dítě před sexuální zneužitím*. Praha : Élektra, 2002. 50 s. ISBN 80-903097-2-0.
5. DUNOVSKÝ, Jiří . *Týrané, zneužívané a zanedbávané dítě*. vyd. první. Praha : Grada Publishing, 1995. 248 s. ISBN 80-7169-192-5.
6. DUNOVSKÝ, Jiří . *Sexuální zneužívání dětí a sexuální násilí*. vyd. první. Praha : MPSV, 1997. 222 s. ISBN 80-85529-31-9.
7. CHMELÍK, Jan; KOLEKTIV, A. *Mravnost, pornografie a mravnostní kriminalitaí*. Vyd. 1. Praha : Portál, 2003. ISBN 80-7178-739-6.
8. MILFAIT, René . *Komerční sexualizované násilí na dětech*. vyd. první. Praha : Portál, s.r.o., 2008. 216 s. ISBN 978-80-7367-320-8.
9. VANÍČKOVÁ, Eva. *Dětská prostituce*. 2.doplňené vydání. Praha : Grada Publishing, a.s., 2007. 144 s. ISBN 978-80-247-2218-4.

10. VANÍČKOVÁ, Eva. *Obchodování s lidmi za účelem sexuálního vykořisťování*. vyd. první. Praha : ČSOD, 2005. 90 s. ISBN 80-239-4793-1.
11. VANÍČKOVÁ, Eva . *Sexuální násilí na dětech*. vyd. první. Praha : Portál, s.r.o., 1999. 120 s. ISBN 80-7178-286-6.
12. VANÍČKOVÁ, Eva. *Sexuální zneužívání dětí II*. vyd. první. Praha : UK v Praze, 1999. 90 s. ISBN 80-7184-878-6.
13. VOLFOVÁ, Iva; KOLEKTIV . *Prevence sexuálního zneužívání dětí a adolescentů se specifickými potřebami*. vyd. první. Praha : Triton, 2008. 80 s. ISBN 978-80-7387-129-1.
14. WEISS, Petr . *Sexuální zneužívání pachatelé a oběti*. vyd. první. Praha : Grada Publishing, 2000. 212 s. ISBN 80-7169-795-8.
15. ZAJÍC, Jiří . *Hranice bezpečí*. Praha : Česká rada dětí a mládeže, 2009. 56 s.

## **Elektronické dokumenty**

16. *Business center.cz* [online]. 2011a [cit. 2011-04-09]. Občanský zákoník - Část I. - Obecná ustanovení . Dostupné z WWW:  
<<http://business.center.cz/business/pravo/zakony/obcanzak/cast1.aspx>>.
17. *Business center.cz* [online]. 2011d [cit. 2011-04-09]. Trestní zákoník - Část I. - Hlava II. - - Díl 4: Pachatel, spolupachatel a účastník trestného činu. Dostupné z WWW:  
<<http://business.center.cz/business/pravo/zakony/trestni-zakonik/cast1h2d4.aspx>>.



18. *Business center.cz* [online]. 2011b [cit. 2011-04-09]. Trestní zákoník - Část II. - Hlava III. - Trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti. Dostupné z WWW: <<http://business.center.cz/business/pravo/zakony/trestni-zakonik/cast2h3.aspx>>
19. *Business center.cz* [online]. 2011c [cit. 2011-04-09]. Trestní zákoník - Část II. - Hlava IV - Trestné činy proti rodině a dětem. Dostupné z WWW: <<http://business.center.cz/business/pravo/zakony/trestni-zakonik/cast2h4.aspx>>.
20. *Dnes.cz : Zprávy* [online]. 2. listopadu 2010 9:57 [cit. 2011-04-20]. Kulínský si odsedí pět a půl roku. Dostupné z WWW: <[http://zpravy.idnes.cz/kulinsky-si-odsedi-pet-a-pul-roku-potvrdil-nejvyssi-soud-pzg-/krimi.asp?c=A101102\\_094756\\_krimi\\_cen](http://zpravy.idnes.cz/kulinsky-si-odsedi-pet-a-pul-roku-potvrdil-nejvyssi-soud-pzg-/krimi.asp?c=A101102_094756_krimi_cen)>.
21. *MF Sedmička.cz* [online]. 30.1.2011 [cit. 2011-04-10]. Strejdo, nech mě!. Dostupné z WWW: <<http://www.sedmicka.cz/usti-nad-labem-decin-teplice-litomerice/clanek?id=249118>>.
22. *Ministerstvo práce a sociálních věcí* [online]. 2011 [cit. 2011-06-02]. Statistiky. Dostupné z WWW: <<http://www.mpsv.cz/cs/7260>>.
23. *Ministerstvo vnitra : Archiv* [online]. 2008 [cit. 2011-01-02]. Bezpečnost a prevence. Dostupné z WWW: <[http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/rs\\_atlantic/mvcr/263/5499.html](http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/rs_atlantic/mvcr/263/5499.html)>.
24. *Nadace Naše dítě* [online]. Nadace naše dítě, 2009 [cit. 2011-05-27]. Dostupné z WWW:<<http://www.nasedite.cz/webmagazine/kategorie.asp?idk=368>>.
25. *Národní plán boje proti komerčnímu sexuálnímu zneužívání dětí na období 2006-2008* [online]. Ministerstvo vnitra ČR, 2006 [cit. 2011-02-27]. Dostupné z WWW:<<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/dokument/2006/komercni06.pdf>>.

26. *O.s.Élektra* [online]. 2010 [cit. 2011-04-17]. Služby o.s.Élektra. Dostupné z WWW: <<http://www.centrumelektra.cz/sluzby/>>.
27. *Policie České republiky : Pomáhat a chránit* [online]. 2010 [cit. 2011-04-20]. Dětská výslechová místnost - Policie ČR. Dostupné z WWW: <<http://www.policie.cz/clanek/sprava-hl-m-prahy-akce-a-projekty-projekty-detska-vyslechova-mistnost.aspx>>.
28. *Projekt Šance* [online]. 2011 [cit. 2011-06-01]. Projekt Šance. Dostupné z WWW: <<http://www.sance.info/index.php?go=kdojsme&id=1>>.
29. *Saferinternet.cz* [online]. 2011 [cit. 2011-04-20]. Aktivity projektu - saferinternet.cz. Dostupné z WWW: <<http://www.saferinternet.cz/aktivity-projektu>>.
30. *Sdružení Linka bezpečí* [online]. 2010 [cit. 2011-04-20]. Sdružení Linka bezpečí. Dostupné z WWW: <<http://www.linkabezpeci.cz/webmagazine/home.asp?idk=393>>.
31. *Sdružení Linka bezpečí* [online]. 2010 [cit. 2011-04-20]. Sdružení Linka bezpečí. Dostupné z WWW: <<http://www.linkabezpeci.cz/webmagazine/kategorie.asp?idk=235>>.

## 12 Přílohy

### Příloha 1 - Policejní panenky Jája a Pája



Autor: Zdeněk Kompert

Zdroj: Sedmička [21]

### Příloha 2 - Speciální výslechová místnost v Praze



Speciální výslechová místnost v Praze [27]

**Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník**

*Část druhá*

*Zvláštní část*

*Hlava III: Trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti*

*§ 185 Znásilnění*

*§ 186 Sexuální nátlak*

*§ 187 Pohlavní zneužití*

*§ 188 Soulož mezi příbuznými*

*§ 189 Kuplířství*

*§ 190 Prostituce ohrožující mravní vývoj dětí*

*§ 191 Šíření pornografie*

*§ 192 Výroba a jiné nakládání s dětskou pornografií*

*Kdo přechovává fotografické, filmové, počítačové, elektronické nebo jiné pornografické dílo, které zobrazuje nebo jinak využívá dítě, bude potrestán odnětím svobody až na dva roky.*

*Kdo vyrobí, doveze, vyveze, proveze, nabídne, činí veřejně přístupným, zprostředkuje, uvede do oběhu, prodá nebo jinak jinému opatří fotografické, filmové, počítačové, elektronické nebo jiné pornografické dílo, které zobrazuje nebo jinak využívá dítě, anebo kdo kořistí z takového pornografického díla, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až tři léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.*

*Odnětím svobody na dvě léta až šest let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 2*

- a. jako člen organizované skupiny,*
- b. tiskem, filmem, rozhlasem, televizí, veřejně přístupnou počítačovou sítí nebo jiným obdobně účinným způsobem, nebo*

*c. v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného značný prospěch.*

*Odnětím svobody na tři léta až osm let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 2*

*d. jako člen organizované skupiny působící ve více státech, nebo*

*e. v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu.*

#### *§ 193 Zneužití dítěte k výrobě pornografie*

*1) Kdo přiměje, zjedná, najme, zláká, svede nebo zneužije dítě k výrobě pornografického díla nebo kořistí z účasti dítěte na takovém pornografickém díle, bude potrestán odnětím svobody na jeden rok až pět let.*

*Odnětím svobody na dvě léta až šest let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1*

*a. jako člen organizované skupiny, nebo*

*b. v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného značný prospěch.*

*Odnětím svobody na tři léta až osm let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1*

*c. jako člen organizované skupiny působící ve více státech, nebo v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu.*

### *Část druhá*

#### *Zvláštní část*

#### *Hlava IV: Trestné činy proti rodině a dětem*

*§ 201 Ohrožování výchovy dítěte*

*§ 202 Svádění k pohlavnímu styku*

*§ 203 Beztrestnost dítěte*

*Dítě, které žádá nebo přijme za pohlavní styk s ním, své pohlavní sebeukájení, obnažování nebo jiné srovnatelné chování úplatku nebo jinou výhodu či prospěch, není pro takový čin trestné, a to ani podle ustanovení o návodci nebo pomocníkovi.*

*Část první*

*Obecná část*

*Hlava II: Trestní odpovědnost*

*Díl 4: Pachatel, spolupachatel a účastník trestného činu*

*§ 25 Věk*

*Kdo v době spáchání činu nedovršíl **patnáctý** rok svého věku, není trestně odpovědný.*

## DOTAZNÍK

### **Téma: Prevence komerčního sexuálního zneužívání dětí (KSZD)**

Vážený pane, vážená paní,

dovoluji si Vás oslovit s prosbou o vyplnění tohoto dotazníku, který je součástí mého výzkumu. Téma mé práce je Prevence komerčního sexuálního zneužívání dětí ve škole.

Sestavila jsem krátký dotazník a velmi Vás prosím o jeho vyplnění a následné zaslání na e-mail [polivkova.L@seznam.cz](mailto:polivkova.L@seznam.cz). Dotazník buď můžete vyplnit přímo v počítači a odeslat jej jako přílohu, nebo vytisknout a naskenovaný přiložit do mailu popř. stačí jen napsat do mailu číslo otázky a odpověď.

V rámci projektu budou vytvořeny materiály na podporu prevence.

Pod pojmem komerční sexuální zneužívání mám na mysli dětskou prostituci, dětskou pornografii, obchodování s dětmi.

**Dotazník slouží pouze pro tento výzkum a bude zachována jeho anonymita!**

**Odpovědi prosím zasílejte do 28. 3. 2011.**

Velice Vám děkuji za Váš čas a ochotu

Lucie Polívková

## ODDÍL A

1. Zvolte, ve kterém kraji se nachází škola.

Jihočeský kraj       Jihomoravský kraj       Královéhradecký kraj

Karlovarský kraj       Liberecký kraj       Moravskoslezský kraj

Olomoucký kraj       Pardubický kraj       Plzeňský kraj

Středočeský kraj       Ústecký kraj       kraj Vysočina

Zlínský kraj       Hlavní město Praha

2. Jakou pozici ve škole vykonáváte? (Vyberte jednu pozici, kterou vykonáváte.)

Pedagog       Výchovný poradce       Školní metodik prevence

Jiné .....

3. Má vaše škola vytvořený program proti komerčnímu sexuálnímu zneužívání dětí?

ANO

NE



4. Jakým způsobem prevenci vykonáváte? *(Stručně vypište.)*

5. Využíváte pro prevenci externí pracovníky, firmy?

ANO

Jaké firmy? *(Stručně vypište.)*

NE

## ODDÍL B

1. Hovoříte se žáky o komerčním sexuálním zneužívání dětí?

*(Jestliže odpovíte na otázku NE, kde můžete zvolit více odpovědí, dotazník dále již nevyplňujte.)*

ANO

NE

nemám dostatečné znalosti

nevím jak na to

téma je mi nepříjemné

jiný důvod .....

2. Jakým způsobem a kde se v této oblasti vzděláváte? *(Stručně popište.)*

--

3. Jak probíhá vaše podpora ze strany vedení školy? (*Lze zvolit více odpovědí.*)

- dostáváme konkrétní nabídky k dalšímu vzdělávání
- dostáváme finanční prostředky na nakoupení pomůcek, literatury
- máme nasmlouvané odborníky, s kterými se mohu radit
- je zajištěna podpora od firmy, která se specializuje na tento okruh problémů
- osobní podpora vedení - např. podrží zaměstnance v problémových situacích
- možnost kreativní výuky, projektů
- jiná podpora; Uveďte jaká .....

4. Jaké 3 největší problémy spojené s touto problematikou, oblastí vnímáte?

(*Stručně napište.*)

- I.
- II.
- III.

5. Jaká pozitiva přinesla prevence komerčního zneužívání dětí na vaší škole?

(*Stručně popište.*)

**Týrané, zneužívané a zanedbávané děti**

**Příloha 5 - Statistika CAN - MPSV 2010**

Rok 2010		Číslo řádku	Počet dětí													
			tělesné týrán		psychické týrán		sexuální zneužívání		dětská pornografie		dětská prostituce		zanedbávání dětí		celkem	
			chlapci	dívky	chlapci	dívky	chlapci	dívky	chlapci	dívky	chlapci	dívky	chlapci	dívky	chlapci	dívky
a		b	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Nahlášeno případů	do 1 roku	119	21	17	20	22	0	0	0	0	0	0	126	109	167	148
	od 1 roku do 3 let	120	40	30	51	54	5	10	0	0	3	0	239	216	338	310
	od 3 do 6 let	121	51	47	80	72	29	56	0	0	0	0	297	262	457	437
	od 6 do 15 let	122	178	182	194	214	104	480	6	15	5	2	1063	729	1550	1622
	od 15 do 18 let	123	53	58	47	72	15	87	2	3	0	2	224	195	341	417
	CELKEM	123a	<b>343</b>	<b>334</b>	<b>392</b>	<b>434</b>	<b>153</b>	<b>633</b>	<b>8</b>	<b>18</b>	<b>8</b>	<b>4</b>	<b>1949</b>	<b>1511</b>	2853	2934
	z ř. 123a zdravotně postižených	124	9	2	3	2	2	2	0	0	0	0	14	9	28	15
	z ř. 123a	jednorázově	125	143	151	143	164	73	319	3	12	0	4	986	780	1348
opakovaně		126	152	140	200	211	44	237	1	3	5	0	872	662	1274	1253
nezjištěno		126a	48	43	49	59	31	85	4	3	0	0	91	69	223	259
Oznamovatel	matka	127	33	26	97	78	37	115	0	0	1	0	75	67	243	286
	otec	128	21	23	14	16	2	30	0	2	0	0	56	57	93	128
	dítě samo	129	19	47	5	33	8	60	0	0	0	0	14	26	46	166
	sourozenec	130	7	5	0	6	0	7	0	0	0	0	4	2	11	20
	jiný příbuzný	131	22	20	11	16	10	27	0	0	5	0	84	52	132	115
	cizí osoba	132	24	19	15	14	10	44	2	0	0	0	92	66	143	143

	zdrav. zařízení	133	49	57	7	7	6	56	0	0	0	0	245	213	307	333
	škola	134	59	48	16	25	16	56	0	0	0	2	893	557	984	688
	policie	135	61	48	208	217	48	175	5	11	2	1	106	142	430	594
	NNO	136	3	1	1	0	1	4	0	0	0	0	42	24	47	29
	anonym	137	20	12	4	9	3	12	0	1	0	0	104	101	131	135
	jiný	138	25	28	14	13	12	47	1	4	0	1	234	204	286	297
Sociální prostředí dítěte	úplná rodina	139	133	136	245	251	55	215	4	10	1	1	644	474	1082	1087
	neúplná rodina bez matky	140	17	14	4	12	3	35	1	0	2	0	65	58	92	119
	neúplná rodina bez otce	141	107	84	83	81	57	219	2	5	4	1	776	658	1029	1048
	doplněná rodina o matku	142	12	14	5	7	4	11	0	0	0	0	35	39	56	71
	doplněná rodina o otce	143	63	73	50	74	23	106	1	3	1	1	369	233	507	490
	náhradní rodina	144	7	8	4	7	4	27	0	0	0	1	43	28	58	71
	ústavní péče	145	4	5	1	2	7	20	0	0	0	0	17	21	29	48
Přijatá opatření	poradenství - ambulantně	146	194	183	327	338	110	446	3	16	4	3	1204	877	1842	1863
	uložení dohledu	147	42	39	20	28	9	41	0	1	0	1	184	171	255	281
	umístění dítěte v širší rodině	148	34	37	10	17	7	29	0	0	0	0	74	71	125	154
	umístění dítěte do ZDVOP nebo jiného zařízení	149	17	23	2	4	5	14	0	0	0	0	46	37	70	78
	umístění dítěte do ÚV	150	43	39	13	20	3	34	1	0	1	0	135	107	196	200
	umístění dítěte do NRP	151	3	3	3	3	0	4	0	0	0	0	20	19	26	29
Dopad na dítě	hospitalizace	152	49	55	3	3	1	15	0	0	0	2	35	34	88	109
	tělesné poškození	153	31	24	0	1	0	2	0	0	0	0	11	7	42	34
	posttr. stresová porucha	154	45	49	50	47	32	113	1	0	1	0	93	86	222	295
	úmrť	155	1	3	0	0	0	1	0	0	0	0	3	2	4	6
	těhotenství	155a						28		2		0				30

Týrané, zneužívané a zanedbávané děti

Příloha 6 -Statistika CAN - MPSV 2009

Rok 2009		Číslo řádku	Počet dětí													
			tělesné týrání		psychické týrání		sexuální zneužívání		dětská pornografie		dětská prostituce		zanedbávání dětí		celkem	
			chlapci	dívky	chlapci	dívky	chlapci	dívky	chlapci	dívky	chlapci	dívky	chlapci	dívky	chlapci	dívky
a	b	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
Nahlášeno případů	do 1 roku	119	23	8	8	11	0	0	0	0	0	0	70	63	101	82
	od 1 roku do 3 let	120	32	22	22	31	5	14	0	0	0	0	131	145	190	212
	od 3 do 6 let	121	54	31	52	38	18	48	0	0	0	0	195	182	319	299
	od 6 do 15 let	122	183	156	132	175	119	498	7	5	2	2	854	536	1297	1372
	od 15 do 18 let	123	42	43	41	48	13	101	0	2	0	0	181	104	277	298
	CELKEM	123a	334	260	255	303	155	661	7	7	2	2	1431	1030	2184	2263
	z ř. 123a zdravotně postižených	124	9	3	1	0	2	6	0	0	0	0	13	8	25	17
	z ř. 123a															
	jednorázově	125	137	107	108	118	67	317	3	4	1	0	509	430	825	976
	opakovaně	126	137	114	129	172	57	239	3	1	0	2	851	562	1177	1090
	nezjištěno	126a	53	37	18	13	31	105	1	1	1	0	71	38	175	194
Oznamovatel	matka	127	23	22	73	73	34	137	1	0	0	0	49	47	180	279
	otec	128	22	17	12	9	9	21	0	0	0	0	20	30	63	77
	dítě samo	129	18	37	7	15	7	46	0	1	0	0	7	8	39	107
	sourozenec	130	8	2	2	3	0	4	0	0	0	0	3	3	13	12
	jiný příbuzný	131	20	17	12	9	5	30	1	0	0	0	31	43	69	99
	cizí osoba	132	19	9	3	4	15	34	0	0	0	0	46	68	83	115
	zdrav. zařízení	133	45	28	10	10	5	78	0	0	0	0	266	155	326	271
	škola	134	57	59	15	20	15	33	2	3	1	0	580	362	670	477
policie	135	61	34	93	122	49	223	3	1	1	2	148	100	355	482	

	NNO	136	7	2	1	1	4	11	0	0	0	0	7	5	19	19
	anonym	137	24	13	5	11	1	9	0	0	0	0	82	78	112	111
	jiný	138	30	20	22	26	11	35	0	2	0	0	192	131	255	214
Sociální prostředí dítěte	úplná rodina	139	125	91	149	161	66	221	2	4	1	2	583	429	926	908
	neúplná rodina bez matky	140	20	7	4	6	5	35	0	1	0	0	50	37	79	86
	neúplná rodina bez otce	141	92	76	52	73	51	197	4	1	1	0	506	388	706	735
	doplňená rodina o matku	142	7	4	3	6	3	11	0	1	0	0	17	13	30	35
	doplňená rodina o otce	143	80	77	46	54	21	138	1	0	0	0	229	138	377	407
	náhradní rodina	144	9	4	1	3	5	30	0	0	0	0	27	18	42	55
	ústavní péče	145	1	1	0	0	4	29	0	0	0	0	19	7	24	37
Přijatá opatření	poradenství - ambulantně	146	172	147	180	243	118	472	9	4	0	1	700	497	1179	1364
	uložení dohledu	147	31	27	22	12	7	32	0	2	1	0	204	121	265	194
	umístění dítěte v širší rodině	148	31	23	9	9	2	19	0	1	0	0	71	42	113	94
	umístění dítěte do ZDVOP nebo jiného zařízení	149	28	22	8	13	5	24	0	0	0	0	58	57	99	116
	umístění dítěte do ÚV	150	38	27	11	9	5	57	2	0	1	0	154	97	211	190
	umístění dítěte do NRP	151	6	0	0	0	0	6	0	0	0	0	41	18	47	24
Dopad na dítě	hospitalizace	152	48	26	3	9	0	35	0	0	0	0	39	30	90	100
	tělesné poškození	153	24	17	4	7	0	10	0	0	0	0	4	9	32	43
	posttr. stresová porucha	154	46	44	49	56	31	92	2	0	2	0	52	42	182	234
	úmrť	155	3	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	3	3
	těhotenství	155a						54		0		0	0	0	0	54

**Týrané, zneužívané a zanedbávané děti**

**Příloha 7 - Statistika CAN - MPSV 2008**

Rok 2008		Číslo řádku	Počet dětí											
			tělesné týrání		psychické týrání		sexuální zneužívání		dětská pornografie		dětská prostituce		celkem	
			chlapci	dívky	chlapci	dívky	chlapci	dívky	chlapci	dívky	chlapci	dívky	chlapci	dívky
a		b	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Nahlášeno případů	do 1 roku	119	24	13	7	9	1	3	0	0	0	0	32	25
	od 1 roku do 3 let	120	46	27	41	34	4	13	0	0	0	0	91	74
	od 3 do 6 let	121	64	50	59	58	19	51	0	1	0	0	142	160
	od 6 do 15 let	122	206	161	148	129	72	476	0	2	0	0	426	768
	od 15 do 18 let	123	25	55	36	47	7	86	0	0	0	4	68	192
	CELKEM	123a	365	306	291	277	103	629	0	3	0	4	759	1219
	z toho ZP	124	3	4	2	1	0	5	0	0	0	0	5	10
	z toho jednorázově	125	140	138	115	100	40	272	0	0	0	0	295	510
	z toho opakovaně	126	158	119	146	143	52	278	0	1	0	2	356	543
z toho nezjištěno	126a	67	49	30	34	11	79	0	2	0	2	108	166	
Oznamovatel	matka	127	32	21	51	48	25	128	0	1	0	0	108	198
	otec	128	22	15	18	16	3	32	0	0	0	0	43	63
	dítě samo	129	22	36	14	22	2	77	0	0	0	0	38	135
	sourozenec	130	1	3	3	2	1	12	0	0	0	0	5	17
	jiný příbuzný	131	23	14	5	22	7	36	0	0	0	0	35	72
	cizí osoba	132	33	24	17	15	10	55	0	0	0	3	60	97



	zdrav. zařízení	133	54	38	16	13	4	56	0	0	0	0	74	107
	škola	134	71	66	17	16	11	54	0	0	0	0	99	136
	policie	135	48	32	125	96	30	130	0	2	0	0	203	260
	NNO	136	4	6	6	0	1	8	0	0	0	0	11	14
	anonym	137	31	23	6	11	1	12	0	0	0	1	38	47
	jiný	138	23	28	13	16	8	30	0	0	0	0	44	74
Sociální prostředí dítěte	úplná rodina	139	132	113	145	134	42	229	0	2	0	1	319	479
	neúplná rodina bez matky	140	12	10	14	17	3	29	0	0	0	1	29	57
	neúplná rodina bez otce	141	93	74	80	77	32	206	0	1	0	0	205	358
	doplněná rodina o matku	142	14	10	9	6	1	6	0	0	0	0	24	22
	doplněná rodina o otce	143	101	86	40	41	19	114	0	0	0	0	160	241
	náhradní rodina	144	11	10	2	2	2	33	0	0	0	0	15	45
	ústavní péče	145	2	3	1	0	4	12	0	0	0	2	7	17
Přijatá opatření	poradenství - ambulantně	146	206	175	207	198	66	429	0	2	0	1	479	805
	uložení dohledu	147	35	24	15	14	10	21	0	1	0	0	60	60
	umístění dítěte v širší rodině	148	37	29	18	14	5	13	0	0	0	0	60	56
	umístění dítěte do azylového centra	149	20	14	6	8	2	18	0	0	0	0	28	40
	umístění dítěte do ÚV	150	40	35	24	20	9	53	0	0	0	2	73	110
	umístění dítěte do NRP	151	3	3	3	3	1	5	0	0	0	0	7	11
Dopad na dítě	hospitalizace	152	40	39	6	13	3	20	0	0	0	1	49	73
	tělesné poškození	153	31	29	5	4	0	7	0	0	0	0	36	40
	posttr. stresová porucha	154	66	52	89	85	22	139	0	1	0	0	177	277
	úmrtí	155	0	2	0	0	0	2	0	0	0	0	0	4
	těhotenství	155a						40		0		1		41

## Příloha 8 – CD

CD s originální nahrávkou rozhovorů.

Balalářská práce.

Anotace v českém jazyce.

Anotace v anglickém jazyce.

Seznam nejdůležitější literatury.